

AALBORG UNIVERSITET

HVEM HAR ANSVARET?

Det kommunale stadsarkivs rolle i en kommunal
kontekst

Kandidatspeciale i anvendt historie med toning i informationsfor-
valtning

Mads Kyvsgaard Mogensen

Abstract

This thesis examines the role of the archives in a Danish municipal context. The aim of the thesis is to identify central aspects that define the international theoretical discussion on the role of the archives. These central aspects are then used to discuss to which degree the Danish municipal archives have adopted perspectives from the international theoretical discussion and specifically if the Danish municipal archives have a role to play in the records management of the municipal administration.

This is accomplished by a historiographical discussion of the developments in the international theoretical discussion on the role of the archives where a special focus has been laid on the Australian archival tradition. Furthermore, the thesis identifies nationally unique elements that are specific to public archives in Denmark in a general. Lastly, four expert interviews have been conducted within an anonymous municipal administration with the purpose of identifying the role of the archives in a specific municipal setting.

The thesis finds that there has been a general development in the international archival theory where it is seen as necessary for the archives to involve themselves in the processes that creates, uses, maintains, and keep records. This is mainly due to the general technological development in a broader societal context where digital recordkeeping and creation are taking place in decentralized digital environments. In the international theoretical archival discussion this development has been captured by the terms postcustodialism and records continuum.

It is apparent that these theoretical terms have not had a direct impact in a Danish archival context since the Danish archival community is driven by practical concerns rather than theoretical discussion. It is however clear that the practical circumstances in Denmark mirrors the international theoretical development. This is made clear by the fact that the National Archives of Denmark has adopted a role which seeks to influence recordkeeping processes in national bodies of government and the fact that the Danish strategy for archival preservation is based on the principle of migration.

This is not the case in a Danish municipal context where the National Archives of Denmark has limited control due to municipal self-governance. The anonymous interview-based exploration thus shows that the municipal archives take a role which is based on counseling and teaching in recordkeeping questions. This role is voluntary and therefore the archives is not responsible for the practical execution of recordkeeping processes in the municipal administration. This is further affected by

the fact that the municipal council does not prioritize recordkeeping and archiving highly. Thus, the archives has limited possibility to affect the recordkeeping processes of the municipal administration even though the terms of postcustodialism and records continuum are relevant in the municipal context.

Indhold

Indledning	1
Specialets relevans	2
Problemformulering	3
Afgrænsning	3
Arkivets rolle i den internationale forskning	5
Grundlaget for diskussionen: Maclean	5
Nye rammer: F. Gerald Ham og Jay Atherton	8
Records continuum-modellen: Upward	11
Frem mod i dag: Kritik og recordkeeping informatics	15
Sammenfatning	19
Teoretiske begreber	20
Postcustodialism	20
Livscyklus versus records continuum	23
Sammenfatning	27
Arkivets rolle i en dansk kontekst	28
Den danske forskning	28
Den danske bevaringsstrategi	30
Lovmæssige rammer for informationsforvaltning i det kommunale system	33
Arkivloven	33
Offentlighedsloven	34
Forvaltningsloven	35
Persondataloven	36
Bekendtgørelse om offentlige arkivalier og om offentlige arkivers virksomhed	37
God forvaltningsskik	38

Sammenfatning.....	39
Specialets empiriske undersøgelse.....	39
Formålet med undersøgelsen.....	40
Redegørelse for kommunen som case	41
Metodiske overvejelser af interview	43
Stadsarkivets rolle i kommunens informationsforvaltningspraksis	46
Stadsarkivets opgaver og funktioner i forvaltningens informationsforvaltningspraksis.....	46
Rammerne for stadsarkivets involvering i forvaltningens informationsforvaltning	52
Sammenfatning.....	61
Konklusion.....	62
Litteraturliste.....	64
Online ressourcer.....	67

Indledning

I slutningen af 2017 udkom bogen *Dokumentation i en digital tid: ESDH. Arkiver og god forvaltningsskik*. Bogen er et af få udgivne værker, som handler om danske arkivinstitutioner og den danske bevaringsstrategi. Bogens artikler har fokus på de muligheder og udfordringer, som teknologisk udvikling og digitalisering har betydet for arkivfaget i Danmark. Som bidrag til bogen skrev arkivar Christian Frederiksen artiklen *Fra "dead man walking" til "alive and kicking": Narrativ ledelsesstrategi for kommunearkiver i den digitaliserede forvaltning*, og her fokuserede han på arkivinstitutionen som en integreret del af den kommunale forvaltnings arbejde:

*"Ikke mindst skal arkivarerne mere ind i organisationernes arbejde med record management og informationsforvaltning. Det er min opfattelse, at det er her, resten af vore organisationer befinder sig, men også her hvor de virkelig mangler sådan nogle som os. Vi skal ind og blande os i systemindkøb, it-arkitektur, informationsforvaltning og i det hele taget organisationens arbejde i driftssystemerne. Jeg tror, at det er her, vi skal fange dem og også få digital bevaring ind."*¹

Frederiksen argumenterer for, at de kommunale stadsarkiver skal søge at blande sig i den aktuelle informationsforvaltningspraksis i de kommunale forvaltninger. Dette vil medføre en redefinering af arkivinstitutionens funktion mod en mere integreret rolle. Denne bevægelse er identisk med den udvikling, som vi har set inden for den internationale arkivverdens historiografi. Debatten om denne integrerede rolle er intensiveret siden 1980'erne, hvor teknologisk udvikling åbnede for digital databehandling, og dermed grundlæggende ændrede arkivfaget og den samfundsmæssige kontekst, som faget passer ind i.

Spørgsmålet er imidlertid, hvor langt denne udvikling er kommet set fra et praktisk perspektiv. Deltager de kommunale stadsarkiver aktivt i kommunernes informationsforvaltning? Hvordan er rammerne for, at stadsarkiverne kan integreres i disse processer? Hvem har i sidste ende ansvaret for den kommunale informationsforvaltningspraksis? Hvad er stadsarkivets rolle i hele denne sammenhæng? Det er overvejelser som disse, der danner rammerne for dette speciale, hvor jeg vil undersøge, hvad arkivinstitutionens rolle er i den digitale tidsalder.

¹ Christian Frederiksen, "Fra "dead man walking" til "alive and kicking": Narrativ ledelsesstrategi for kommunearkiver i den digitaliserede forvaltning", i *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*, red. Elisabeth Bloch et al. (København: Arkivforeningen, 2017), s. 67.

Specialets relevans

Jeg har i dette speciale valgt at beskæftige mig med det kommunale stadsarkivs rolle i en kommunal kontekst. Der er flere relevante arkivteoretiske perspektiver på denne problemstilling, og her vil jeg undersøge i hvor høj grad disse perspektiver har påvirket stadsarkivets rolle.

Arkivets rolle har været et tema for de første arkivteoretikere, men det er den teknologiske udvikling og særligt fremkomsten af den personlige computer og digital databehandling, som har gjort spørgsmålet relevant for arkivarer og arkivinstitutioner.

Før i tiden var arkivinstitutionen primært fokuseret på at opbevare records², og der var derfor ikke fokus på, at arkivarer skulle blande sig i de recordskabede miljøer. Digital databehandling har imidlertid betydet, at processerne, der skaber, bruger, vedligeholder og bevarer records, har ændret sig markant i en retning, hvor den enkelte recordskaber sidder i et decentraliseret digitalt miljø. I praksis betyder det, at alle kan være sin egen arkivar. Netop dette har været den store udfordring for arkiverne, og arkivfaget har som følge heraf udviklet sig i en retning, hvor der er opstået konsensus om, at arkivarer og arkivinstitutioner bør involvere sig i de recordskabende processer. Dette er blandt andet med den begrundelse, at arkivinstitutionerne i de digitale miljøer ikke længere har en mandat på bevaring.

Den generelle arkivteoretiske udvikling har dermed bevæget sig hen imod en opfattelse af, at arkivarerne bør involveres og integreres i recordskaberes informationsforvaltning. Denne udvikling ses afspejlet i centrale arkivteoretiske begreber som postcustodialism og records continuum. Begge begreber er centrale elementer i diskussionen om arkivets rolle i den digitale tidsalder.

Den generelle teoretiske diskussion bør suppleres med specielle forhold for de danske arkivmiljøer. De danske offentlige arkiver lever i en virkelighed, der i høj grad er domineret af digitalt skabt materiale. Det skyldes grundlæggende, at offentlige myndigheder og kommuner løbende er gået over til papirløse løsninger, hvor al sagsbehandling foregår digitalt. Digitalt skabt materiale vil udgøre de fremtidige samlinger. I forhold til denne udvikling er det relevant at undersøge, om den danske arkivpraksis svarer til den internationale udvikling inden for arkivfaget.

² På dansk er begrebet "record" oversat til "arkivalie", og begrebet "arkivalie" fremgår også af arkivloven som den genstand, som de danske arkiver arbejder med. Jeg har valgt at anvende begrebet "record" i stedet, da begrebet "arkivalie" er bundet til en arkivmæssig kontekst. "Record" er derimod et begreb, som i det engelske sprog går ud over den arkivmæssige kontekst og bruges på tværs af mange forskellige miljøer. Således er det for eksempel muligt at påtegne noget som "business records" eller "medical records", uden at disse nødvendigvis optræder i en arkivmæssig kontekst. Modsat vil man på dansk ikke italesætte noget som "forretningsarkivalier".

Har man i Danmark anerkendt vigtigheden af, at arkivarer skal involveres i recordskabernes arbejde? Det er en realitet, at Rigsarkivet har ansvaret for kvalitetssikring på det statslige område. Rigsarkivet har valgt at integrere sig i de statslige myndigheders arbejde med informationsforvaltning.³ Dette er imidlertid ikke nødvendigvis tilfældet på det kommunale område.

Kommunerne er forpligtet til at følge arkivloven og andre love, som er gældende for kommunernes informationsforvaltning. Disse love fungerer blot som overordnede rammer. Inden for disse rammer er der kommunalt selvstyre, og der er derfor potentielt set mange forskellige måder, hvorpå den enkelte kommune kan indrette sit kommunale stadsarkiv efter arkivlovens §7.

Skal stadsarkivet være dybt involveret i kommunens informationsforvaltningspraksis, eller skal stadsarkivet kun fokusere på kulturhistorisk formidling? Spørgsmålet om de kommunale stadsarkivers rolle i de kommunale forvaltninger er endnu ikke blevet undersøgt i dybden, og vi har derfor at gøre med et relevant videnshul. Dette videnshul ser jeg som endnu et supplerende argument for emnets relevans, og jeg vil derfor med specialet undersøge emnet ud fra den følgende problemformulering.

Problemformulering

Hvilke udviklingstræk har været drivende for den internationale arkivteoretiske diskussion om arkivets rolle, og i hvor høj grad påvirker denne udvikling det kommunale arkivs rolle i en dansk kommunal kontekst?

Afgrænsning

Det fremgår af min argumentation for problemfeltets relevans, at jeg har valgt at tage udgangspunkt i det kommunale område. Da mange stadsarkiver arbejder under vidt forskellige forhold, og har vidt forskellige vilkår for deres oprettelse, er dette et bredt og nuanceret område. Et eksempel herpå er, at nogle stadsarkiver er baseret på allerede eksisterende lokalhistoriske arkiver, mens andre konstruktioner er vokset direkte ud af de kommunale forvaltninger.

Jeg har derfor valgt, at min undersøgelse tager udgangspunkt i et enkelt stadsarkiv og dermed en konkret kommunal forvaltning. Dette giver mig muligheden for at gå mere i dybden med undersøgelsen af stadsarkivets rolle i en kommunal kontekst uden at skulle tage højde for forskelle mellem

³ Jette Holmstrøm Kjellberg & Mette Hall-Andersen, "Kvalitetssikring – i hvilken grad bør arkiverne styre myndighedernes digitale sagsdannelse?", i *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*, red. Elisabeth Bloch et al. (København: Arkivforeningen, 2017), s. 52-55.

forskellige kommuner. Desuden er der i Danmark kommunalt selvstyre, som i praksis betyder, at den enkelte kommune har mulighed for at bruge sit stadsarkiv på forskellige måder. Det samlede punkt er, at kommunerne er underlagt den samme lovgivning og for eksempel også anvender den samme journalplan.

Af problemformuleringen fremgår det, at jeg vil fokusere på det kommunale arkivs rolle i en dansk kommunal kontekst. Det er imidlertid et bredt felt, hvor arkivinstitutionen potentielt set kan udfylde mange forskellige roller. Mange kommunale arkiver har for eksempel stor fokus på kulturformidling, mens de samtidig arbejder med at servicere kommunens sagsbehandlere.

Som udgangspunkt for specialets undersøgelse har jeg valgt at fokusere på det kommunale arkivs rolle i forhold til den kommunale forvaltnings digitale informationsforvaltningspraksis. Begrundelsen herfor er, at man i Danmark efterhånden er gået over til ren digital sagsbehandling i det offentlige. Offentlige instanser som kommuner og statslige myndigheder bliver fremadrettet papirløse miljøer, og de fremadrettede arbejdsområder vil i altovervejende grad omfatte arbejde med digitale records. Endvidere har den internationale arkivteori bevæget sig i en retning, hvor det ses nødvendigt, at arkivinstitutioner skal blande sig og integrere sig i de recordskabende miljøer.

Digital informationsforvaltning er et bredt begreb, og derfor vil jeg specifikt tage udgangspunkt i brugen af kommunens ESDH-system.⁴ Inden for det kommunale system anvendes der mange forskellige digitale fagsystemer, som alle har deres brugsområder og specifikationer. Grundet de forskellige arbejdsopgaver er systemerne tilsvarende meget forskellige. En fyldestgørende analyse af deres forskellige brug ligger uden for rammerne for dette speciale.

Det forholder sig anderledes med kommunens ESDH-system. ESDH-systemet er benyttet af alle kommunens afdelinger og indeholder generelt et bredere udvalg af informationer end de øvrige specifikke fagsystemer. Jeg vil derfor argumentere for, at en undersøgelse af kommunens digitale informationsforvaltningspraksis bedst lader sig gøre gennem en undersøgelse af ESDH-systemets brug.

Som udgangspunkt vil jeg dog fokusere på, hvordan arkivets rolle er blevet diskuteret i den arkivfaglige forskning. Det er en central del af specialets problemformulering, og de centrale udviklings-

⁴ "ESDH" er en forkortelse af elektroniske sags- og dokumenthåndtering. Et ESDH-system er dermed en betegnelse for en softwaretype. Her kan forskellige ESDH-systemer være tilpasset de enkelte behov, som en vilkårlig institution eller organisation kan have. Disse behov kan omfatte journalisering, workflow, distribution, arkivering og fremsøgning. Det centrale i denne sammenhæng er, at et ESDH-system ofte vil være et tværgående system, som kan anvendes til vidensdeling, for eksempel mellem forskellige afdelinger i en kommunal forvaltning.

træk vil løbende fungere som grundlaget for diskussion igennem hele specialet. Jeg vil i det følgende kapitel redegøre for og diskutere denne problemstillings historiografiske udvikling i et internationalt perspektiv.

Arkivets rolle i den internationale forskning

I dette kapitel vil jeg redegøre for og diskutere den udvikling, som ses i den internationale forskning om arkivrollens betydning for recordskabende instansers aktive arbejde med dokumentation, før denne dokumentation er blevet arkiveret. Det er en problemstilling, som er behandlet af en del forskningsmiljøer. Jeg har valgt at tage udgangspunkt i den udvikling, som er udsprunget fra den australske arkivtradition. Grunden til dette er, at den australske tradition allerede tidligt stillede spørgsmål ved, om arkivaren kunne spille en rolle i administrationens arbejde med informationsforvaltning.

Man har fra australsk hold defineret rammeforståelser, der placerer arkivinstitutionens ansvarsområder på tværs af institutionelle skel. Her har man i de senere år udvidet forståelsen af, hvad det vil sige at være arkivar med særligt henblik på, at arkivaren bliver nødt til at involvere sig i det aktive forvaltningsarbejde for at sikre den langsigtede bevaring. Diskussionen er forstærket med udbredelsen af digital sagsbehandling og som følge af den generelle teknologiske udvikling. Det står imidlertid klart, at diskussionen om arkivets rolle strækker sig tilbage til tiden før den digitale udvikling, som kendetegner nutiden. Der har været flere markante bidrag til diskussionen, men udgangspunktet stammer fra Australien og mere specifikt Ian Maclean.

Grundlaget for diskussionen: Maclean

Spørgsmålet om, hvorvidt arkivinstitutionerne og arkivarerne må blande sig i en administrations aktive arbejde, er en central diskussion inden for den arkivfaglige verden. Diskussionen har rødder helt tilbage til de første teoretiske tekster fra Sir Hilary Jenkinson og senere Theodore Roosevelt Schellenberg. Jeg vil dog argumentere for, at nye perspektiver på den traditionelle opfattelse af arkivets rolle først kommer senere med den australske arkivar Ian Maclean. Det er imidlertid relevant at fokusere kort på Jenkinsons opfattelse af arkivets rolle, da det giver os en fornemmelse for det teoretiske udgangspunkt for diskussion. Jenkinson skrev således i sit hovedværk *A Manual of Archive Administration*, at en arkivfond skulle opfattes som:

"[...] the Archives resulting from the work of an Administration which was an organic whole, complete in itself, capable of dealing independently, without any added or exter-

nal authority, with every side of any business which could normally be presented to it."⁵

Administrationens arbejde og dermed resulterende dokumenter var i sig selv et produkt, som ikke måtte ændres eller tilføjes noget, da det i sig selv var en organisk helhed. Hans opfattelse af arkivarens funktion fokuserer derfor på opretholdelse af dokumenternes originale orden, samt at arkivaren ikke måtte blande sig i administrationens arbejde; arkivinstitutionen eksisterede mere eller mindre for opbevaring og vedligeholdelse.⁶

Dette blev udfordret af Schellenberg, som i højere grad mente, at arkivaren var nødt til at udvælge materiale til bevaring. Schellenberg var medvirkende til, at records management-faget blev indført i USA, og ud fra hans tanker opstod en opdeling mellem records management, som fokuserede på informationsforvaltning i aktive administrationer og systemer, og arkivfaget, som fokuserede på bevarings- og kassationsbehandling af dokumenter på baggrund af vurdering af dokumenternes historiske værdi.⁷

Jenkinson og Schellenberg var i forhold til mange teoretiske aspekter uenige, men et fælles udgangspunkt for dem begge var, at arkivinstitutionen som udgangspunkt ikke skulle blande sig i den aktive administrations informationsforvaltning. Dette blev udfordret, da Ian Maclean tog på studietur til amerikanske og europæiske arkivinstitutioner for at finde inspiration.

Maclean var uimponeret af særligt de amerikanske forhold, og ud fra hans opfattelse var den relativt skarpe opdeling mellem aktiv administration og passivt arkiv decideret skadelig for arkivinstitutions funktion. Han skrev således i artiklen *Australian Experience in Records and Archives Management*:

*"[...] the new era of records management was launched, in other countries as well as in the United States; and many archivists retreated to a defensive position in which they visualized themselves as historians serving historians, making only occasional sorties into the domain of records management with respect to the appraisal of records for archival purposes."*⁸

⁵ Hilary Jenkinson, *A Manual of Archive Administration*, (London: Percy Lund, Humphries & CO LTD, 1937), s. 100

⁶ John Ridener, *From Polders to Postmodernism: A Concise History of Archival Theory*, (Duluth, MN: Litwin Books, LLC, 2008), s. 52-53.

⁷ Ridener, *From Polders to Postmodernism*, s. 70-71.

⁸ Ian Maclean, "Australian Experience in Records and Archives Management", refereret af Frank Upward, "In search of the Continuum: Ian Maclean's "Australian Experience" Essays on Recordkeeping", i *The Records Continuum: Ian*

Her vil jeg argumentere for, at Macleans tanker om det amerikanske arkivvæsen skal opfattes som en decideret omtænkning af arkivinstitutionens og arkivarens rolle. Maclean så den traditionelle arkivarfunktion som fjernet fra den faktiske kontekst, hvor dokumenter blev skabt, og hvor fokus i langt højere grad blev lagt på langsigtede historiske formål. I kontrast hertil så han records managers, der fokuserede på de processer og systemer, der skaber og sætter i kontekst, som de rigtige arkivarer.⁹

Ud fra sådan en argumentation ser vi, at Maclean begyndte at tænke de aktive informationsforvaltningsprocesser som en del af arkivfaget, og dermed så han opdelingen mellem records managers og arkivarer som uhensigtsmæssigt. Maclean argumenterede yderligere for, at arkivalier eller records som begreb ikke nødvendigvis var en naturlig enhed, som det fremgår hos Jenkinson, men nærmere skulle forstås som en bevidst konstruktion. Frank Upward præsenterer i bogen *The Records Continuum: Ian Maclean and Australian Archives first fifty years* Macleans argument således:

*“Maclean himself, while not wishing to spend time on definitions of archives in his articles, proposed some interesting modifications to the Jenkinson definition of archival document, including a rejection of the notion that they had to be preserved thereafter for reference. He also put forward a suggestion that it is not just their status as documents that have to be considered but also whether such documents achieve archive (or record) status only when they are made part of the record. For those alert to the philosophical nuances, Maclean can be read as suggesting that records creation is not a natural process, but involves a conscious decision to capture a record”*¹⁰

Maclean havde perspektiver på arkivinstitutionen og arkivfaget helt generelt, hvor en record ikke var en naturlig konstruktion, men hans ideer vandt kun gradvis indflydelse. I denne kontekst er det samtidig tydeligt, at de arkivteoretiske og -praktiske perspektiver begyndte at gå i flere retninger. Macleans ideer blev blandt andet grundlaget for det australske Series System, som havde til formål at ordne og beskrive records ud fra deres faktiske kontekst. Dette blev implementeret på begyndende niveau i Australien i 1964.¹¹

Maclean and Australian Archives First Fifty Years, red. Sue McKemmish et al. (Clayton, Vic: Ancora Press, 1994), s. 112.

⁹ Upward, ”In search of the Continuum”, s. 112.

¹⁰ Upward, ”In search of the Continuum”, s. 113.

¹¹ Mark Wagland & Russell Kelly, ”The Series System – A Revolution in Archival Control”, i *The Records Continuum: Ian Maclean and Australian Archives First Fifty Years*, red. Sue McKemmish et al. (Clayton, Vic: Ancora Press, 1994), s. 136.

Indflydelsen fra Maclean sås ikke i USA, hvor man i langt højere grad var inspireret af Schellenberg. Som en konsekvens af denne inspiration opstod livscyklusmodellen, hvor dokumenters rejse fra aktiv brug i administrationen til permanent bevaring i arkivinstitutionen bliver beskrevet som et livsforløb. I denne tradition er der en klar opdeling mellem records managers og arkivarers roller. Inden for rammerne af modellen blev det dog set som fordelagtigt, at arkivarer og records managers forstod hinandens arbejdsgange for at give bedst mulige forhold for bevaring, men opdelingen mellem funktioner var klar.¹²

Macleans kritik fik ikke stor indflydelse uden for Australien i første omgang, men den skal ses som et vigtigt indledende element i diskussionen om arkivinstitutionens og arkivarens rolle. I løbet af 1960'erne og 1970'erne stod livscyklusmodellens skarpe opdelinger stærkt i arkivfaget, men i begyndelsen af 1980'erne blev Macleans tanker pludselig aktuelle igen. Dette skyldtes nye teknologiske muligheder og en tale af arkivaren F. Gerald Ham.

Nye rammer: F. Gerald Ham og Jay Atherton

I løbet af 1970'erne og starten af 1980'erne var arkivfaget udfordret af den teknologiske udvikling, som i stigende grad gav mulighed for at skabe dokumenter og data på digital form. Den traditionelle opfattelse af arkiver var funderet i et rent papirorienteret perspektiv, hvor en record var et fysisk objekt, der skulle opbevares under ordnede forhold. Dette ændrede sig med den digitale teknologiske udvikling, og dermed blev arkivfaget udfordret på, hvordan man skulle håndtere disse digitale records. En afledt effekt var, at Macleans tanker fra 1958 igen blev aktuelle, og i første omgang kom der en opfordring fra den amerikanske arkivar F. Gerald Ham.

Ham talte i 1981 til en forsamling ved et årligt møde for Society of American Archivists, og her præsenterede han idéen om, hvad han kaldte "[...] *the postcustodial era*".¹³ Ham argumenterede her for, at arkivinstitutionen ikke ville kunne overleve fremtidens digitale udfordring, hvis man i arkivfaget blot fokuserede på opbevaring og forvaltning af records. Ham kendetegnede et sådant fokus som tilhørende en custodial era, hvor:

¹² Terry Cook, "What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift", *Archivaria* 43 (1997): 26.

¹³ Adrian Cunningham, "The Postcustodial Archive", i *The Future of Archives and Recordkeeping*, red. Jennie Hill (London: Facet Publishing, 2011), s. 173.

*"He characterized archives in the custodial era as being passive and introspective and almost exclusively concerned with custodial management of archival holdings."*¹⁴

Ifølge Ham var et sådant fokus på interne arkivmæssige forhold ikke tidssvarende i forhold til den teknologiske udvikling. Han argumenterede for, at den postcustodial era var kendetegnet af et decentraliseret computermiljø, hvor ethvert individ ville være sin egen records manager. Det ville derfor være nødvendigt for arkivarerne at være langt mere aktive og opsøgende, og samtidig skulle de søge tværinstitutionelle samarbejder og strategier, hvor arkivinstitutionen ville blive langt mere involveret i den aktive del af skabelsen og forvaltningen af dokumenter i aktivt brug. Det er i denne sammenhæng vigtigt at understrege, at Ham ikke forkastede idéen om, at arkiver skulle fokusere på opbevaring. Der var nærmere tale om, at opbevaring kun var et enkelt aspekt af arkivfaget.

Det er her relevant at diskutere forskellene mellem Ham og Maclean. Ved første øjekast virker det til, at de begge har den samme kritik af faget. Hos dem begge udtrykkes kritik af, at arkivaren trækker sig for meget ind i traditionelle arkivopgaver og dermed ender med at isolere sig fra de arbejdsgange og kontekster, hvor records bliver skabt og brugt. Her er de begge enige om, at det kan være relevant for arkivaren og arkivinstitutionen at rette blikket mod administrationens aktive arbejde.

Der er samtidig nogle grundlæggende forskelle der gør, at Ham ikke blot præsenterer en opdatering af Macleans oprindelige tanker. Macleans kritik var primært rettet mod arkivarer, der alene fokuserede på historiske forhold, men han gik ikke så langt som til at definere nye indsatsområder for arkivinstitutionerne. Dette er imidlertid tydeligt hos Ham, der netop foreslog, at arkivarer i højere grad skulle blande sig og være opsøgende i deres arbejde. Jeg vil argumentere for, at den store forskel her skal ses i lyset af den teknologiske udvikling, som Ham i højere grad var påvirket af i forhold til Maclean.

Macleans virkelighed bestod af papir. Netop den voksende papirmængde, som var fremvokset efter 2. Verdenskrig, havde været grundlaget for de systemer og opdelinger, som Maclean kritiserede. Han kunne ikke forudse den digitale revolution, som var en realitet i Hams tid. Ham var i høj grad bekymret og frygtede for sit fag på grund af den digitale omvæltning. De anså begge arkivinstitutionen som isoleret i forhold til administrationen, men Ham mente direkte, at arkivaren kunne gå hen og blive irrelevant, hvis man ikke forholdte sig til de nye muligheder og strukturer, som var opstået med den teknologiske udvikling.

¹⁴ Cunningham, "The Postcustodial Archive", s. 173.

Ham forudsagde altså en form for paradigmeskifte i arkivfaget, hvor arkivinstitutionen i langt højere grad skulle forholde sig til administrationens informationsforvaltning og blande sig i denne. Hans tanker gik dog ikke så langt som til at give forslag til nye rammeforståelser. Dette var til gengæld et tema, som blev taget op af den canadiske arkivar Jay Atherton, der i 1985 skrev artiklen *From Life Cycle to Continuum: Some Thoughts on the Records Management – Archives Relationship*.

Athertons artikel handlede for det første om forholdet mellem records managers i den aktive administration og arkivarer i den historisk orienterede arkivinstitution. Hans argument var i denne sammenhæng, at man kunne danne sig et overblik over de eksisterende forståelser ved at se nærmere på livscyklusmodellen eller -forståelsen af records.¹⁵ Athertons argument i denne sammenhæng var, at livscyklusmodellen præsenterede et syn, hvor records managerens og arkivarens roller var forbundne i ånden, men skarpt opdelte ud fra et funktionelt perspektiv. Han argumenterede yderligere, at livscyklusmodellen direkte modarbejdede idéen om, at records managers og arkivarer kunne arbejde sammen, og han foreslog derfor en anden modellering:

”I believe we should replace the life cycle with a simpler, more unified model consisting of four rather than eight stages, and reflecting the pattern of a continuum, rather than a cycle. The first two stages would be the same as those in the traditional model: creation or receipt of the record and its classification within some predetermined system. I then suggest a significant change in the order. Scheduling of the information, joined with presumed later application of the schedules, becomes a separate third stage. The final element, then, is maintenance and use of the information – whether it be maintained in the creating office, an inactive storage area, or an archives. All four stages are interrelated, forming a continuum in which both records managers and archivists are involved, to varying degrees, in the ongoing management of recorded information.”¹⁶

Athertons modellering var blot på et konceptuelt stadie, men det er klart, at han mente, at livscyklustanken ikke længere var en tilfredsstillende måde at anskue tingene på. Continuum-tanken, argumenterede han for, var en måde at tænke arkivarers og records managers funktionsområder ind i en holistisk forståelse, hvor deres forskellige tilgange til området kunne komplementere og fremme de forskellige mål, hvad end disse var af en administrativ eller kulturel natur. Desuden argumente-

¹⁵ Jay Atherton, ”From Life Cycle to Continuum: Some Thoughts on the Records Management – Archives Relationship”, *Archivaria* 21 (1985-1986): 44.

¹⁶ Atherton, ”From Life Cycle to Continuum”, 48.

rede Atherton for, at mange af de funktioner, som livscyklusmodellen havde beskrevet som begivenheder låst i tid og sted, i stedet skulle opfattes som løbende processer, der ikke ville være fastlåste til ét bestemt tidspunkt.¹⁷

Atherton gjorde altså op med livscyklusmodellen og argumenterede yderligere for, at dens traditionelt set opdelte aktive og passive faser skulle udskiftes med en continuum-tanke, hvor både arkivarer og records managere tog del i arbejdet med de recordsskabende, -vedligeholdende og -bevarende processer. Her kan vi se en refleksion og en udvikling, hvor vi kan genkende både Macleans og Hams tanker i Athertons argumentation, og vi kan med fordel opsummere udviklingen til og med Atherton.

Alle de ovennævnte arkivteoretikere var enige om, at arkivaren og arkivinstitutionen ikke burde være passive kustoder, og at records management-faget i høj grad var beslægtet med arkivfaget. I den forståelse rettede de alle i mere eller mindre grad kritik af livscyklusmodellens skarpe opdeling af aktiv og passiv. Ham introducerede også fokus på de nye teknologiske muligheder og indførte begrebet the postcustodial era, mens Atherton koblede continuum-tanken med en digital virkelighed. Tankerne eksisterede dog i første omgang hver for sig, og der syntes stadig at være usikkerhed om, hvordan begreberne kunne sammentænkes til et sammenhængende og holistisk perspektiv. Dette blev der imidlertid skabt grundlag for, da australske arkivarer ved Monash University med Frank Upward i spidsen begyndte at tænke i continuum-baner.

Records continuum-modellen: Upward

I løbet af 1990'erne blev arkivfaget i stadig stigende grad udfordret af den digitale udvikling, og man kan nærmest snakke om, at faget i høj grad var ramt af paniklignende tilstande.¹⁸ Der var inden for arkivverdenen en begyndende opfattelse af, at teknologiens udvikling var en form for paradigmeskift, hvor selve faget var på vej mod en reorientering. Hams tanker om postcustodiality var blevet populære, hvilket bemærkedes af Terry Cook, da han i artiklen *Electronic Records, Paper Minds: The Revolution in Information Management and Archives in the Post-Custodial and Post-Modernist Era* skrev:

¹⁷ Atherton, "From Life Cycle to Continuum", 47.

¹⁸ Cunningham, "The Postcustodial Archive", s. 174.

*"Well, what does any of this mean for archivists? The most obvious conclusion is that the post-custodial approach reflects post-modernism. That is why they are coupled together in this essay. Paper minds are modern; electronic virtuality is post-modern."*¹⁹

Cook kommer med en række relevante pointer i det ovenstående citat, og der er en klar sammenhæng mellem Cooks tanker og de tidligere positioner fra Ham og Atherton. For det første er det relevant, at Cook sammenholder postcustodialism med postmodernisme. Ud fra hans synspunkt udvikler arkivfaget sig med paralleller til samfundsmæssige og videnskabelige tendenser eller paradigmer. Der er ikke kun tale om, at faget forandres af praktiske udfordringer. Den postmoderne verden har, i Cooks optik, været med til at drive den postcustodial era, som Ham identificerede i 1980'erne. For det andet er det relevant, at Cook samtidig forholder sig til den teknologiske udvikling ved at sammenholde det postmoderne med den elektroniske teknologi, som netop var en central problemstilling for Ham.

Vi begynder altså at se nogle sammenhænge i de tanker, som gennem 1980'erne og starten af 1990'erne fremførte argumentet for postcustodialism og en aktiv og involverende rolle for arkivinstituitionen og arkivaren. Vi kan se, at det definerende fælles træk i den samlede forskning fra 1980'erne og frem er, hvordan arkivinstituitionen skal forholde sig til, at records i overvejende grad skabes digitalt frem for analogt. Ud fra et sådant synspunkt står det klart, at udviklingen i den arkivfaglige teori ikke skete i et arkivorienteret vakuum, men derimod skal ses som en refleksion af de store ændringer, som det omkringliggende samfund som helhed gennemgik i lyset af den teknologiske udvikling.

At arkivfaget udvikler sig ud fra samfundsmæssige ændringer, er en pointe, som Cook lægger vægt på.²⁰ Disse tanker var endnu ikke samlet under én teoretisk forståelse, men det skete netop ved Monash University, hvor Frank Upward i 1996 og i 1997 fik udgivet en todelt artikel under den samlende titel *Structuring the Records Continuum*. Upwards intention var at skabe en samlet strukturering af de tidligere tanker om postcustodialism og continuum:

"In the above paragraph, concepts of the "continuum", "postcustodial", and the "virtual archives" are thrown into the one melting pot. Some archivists may try to reduce the issues to one of custody, but the challenges are much broader than that. [...]"

¹⁹ Terry Cook, "Electronic Records, Paper Minds: The Revolution in Information Management and Archives in the Post-Custodial and Post-Modernist Era", *Archives & Social Studies: A Journal of Interdisciplinary Research* 1 (2007): 438.

²⁰ Cook, "What is Past is Prologue", 20.

The loss of physicality that occurs when records are captured electronically is forcing archivists to reassess basic understandings about the nature of the records of social and organizational activity, and their qualities as evidence. Even when they are captured in medium that can be felt and touched, records as conceptual constructs do not coincide with records as physical objects.”²¹

Ud fra citatet ser vi, at Upward inkorporerede elementer som continuum-tanken, postcustodialism, den teknologiske udvikling og arkivarens rolle i sine tanker. Et centralt element for Upwards tænkning i artiklen var, at records-begrebet ikke var defineret af en fysisk manifestation af for eksempel dokumenter. En record skulle nærmere forstås ud fra de komplekse processer og virkeligheder, som dokumenter var skabt og brugt ud fra. Upward argumenterede for, at det var nødvendigt at skabe en model, som tog højde for denne kompleksitet, og dermed præsenterede han records continuum-modellen i den første del af sin artikel. Modellens strukturering havde tre grundantagelser, som Upward beskrev på følgende måde:

”1. A concept of ”records” which is inclusive of records of continuing value (= archives), which stresses their uses for transactional, evidentiary and memory purposes, and which unifies approaches to archiving/recordkeeping whether records are kept for a split second or a millennium. [...]

2. A focus on records as logical rather than physical entities, regardless of whether they are in paper or electronic form, [...]

3. Institutionalization of the recordkeeping profession’s role requires a particular emphasis on the need to integrate recordkeeping into business and societal processes and purposes.”²²

Samlet set forsøgte Upward at skabe en modellering, der skulle ændre den opfattelse, som arkivfaget havde af records-begrebet, og samtidig ændre den forståelse, som faget havde af sin egen rolle. Modellen var i første omgang udviklet som et læringsværktøj rettet mod arkivarer og records managers. Udgangspunktet var at understøtte, at arkivmæssige opgaver blev løst korrekt i elektroniske miljøer. Upward udvidede dog sine tanker i en artikel fra 2000, hvor han argumenterede for, at continuum-tanken konstituerede et teknologisk drevet paradigmeskifte inden for hele den informations-

²¹ Frank Upward, ”Structuring the Records Continuum – Part One: Postcustodial Principles and Properties”, *Archives and Manuscripts* 24 2 (1996): 268-285.

²² Frank Upward, ”Structuring the Records Continuum – Part One”, 268-285.

videnskabelige verden.²³ Her supplerede Upward med flere forskellige continuum-modeller, som hver var tilpasset til forskellige grene af informationsvidenskaben.

Det er her tydeligt, at Upwards tanker baserede sig på allerede eksisterende teorier og forståelser, som jeg har redegjort for i det ovenstående. Ud fra det perspektiv skal Upwards model derfor ikke betragtes som en radikal reorientering, men nærmere som en videreførende og opsamlende proces, som fulgte en historiografisk udvikling. Her fremførte han selv, at inspiration til modellen blandt andet kom fra Cooks argumentation for postcustodality og den australske arkivar Sue McKemmishs forståelse af records-begrebet.²⁴ Det specielle ved Upwards model er imidlertid samlingen af alle disse tanker, der i sidste ende udgør en samlet teoretisk rammeforståelse, som ikke eksisterede før 1996. På den måde kan records continuum-modellen opfattes som grundlaget for den senere diskussion inden for faget.

Det er særligt tydeligt, at records continuum-tanken og -modellen har været centrale elementer i den australske arkivteoretiske udvikling. I denne kontekst bliver records continuum opfattet som en opfattelse, der beskrives af Sue McKemmish således:

”Records continuum thinking focuses on the unifying purposes shared by all record-keeping professionals, defined as to do with the delivery of frameworks for accountable recordkeeping regimes that enable access to essential, useable evidence of social and business activity in the business, social and cultural domains.”²⁵

Der er altså tale om en forståelse, som ikke blot implicerer selve arkivet, men nærmere alle de funktioner og professioner, som har med håndtering eller forvaltning af information at gøre. Netop denne samlede forståelse er det gennemgående tema for den australske forskning, hvor records continuum i sammenspil med elektronisk udvikling og postmodernisme eller postcustodality bliver positioneret som de centrale elementer i den fremtidige udvikling:

”Our traditional theory and practice has been derived from a physical world where archiving processes tended to apply only in custodial archival keeping-places. Australian archival practice in the “series” system broke that physical nexus, and subse-

²³ Frank Upward, ”Modelling the continuum as paradigm shift in recordkeeping and archiving processes, and beyond – a personal reflection”, *Records Management Journal* 10 3 (2000): 115.

²⁴ Frank Upward, ”Structuring the Records Continuum – Part One”, 268-285.

²⁵ Sue McKemmish, ”Placing Records Continuum Theory and Practice”, *Archival Science* 1 (2001): 338.

quent evolution of practice within the records continuum framework has extended the boundaries of archival systems [...]”²⁶

Den centrale pointe, som er relevant at tage med i konteksten af dette speciale, er, at records continuum-tanken forsøger at gøre op med idéen om, at arkivinstitutionen og arkivaren kan fungere i et vakuum, hvor records opfattes som inaktive eller ”døde” fysiske objekter, som ikke længere har en værdi for skaberne af records.

Frem mod i dag: Kritik og recordkeeping informatics

Det vil imidlertid være misvisende at sige, at records continuum er blevet fuldt ud accepteret som det gældende teoretiske fundament for nutidig og fremtidig arkivforskning. Det er i første omgang et spørgsmål om, at teorien endnu ikke er fuldt dækkende.

For at belyse dette vil jeg fokusere på en afhandling, som er skrevet af Mark Koerber i 2017. Koerbers afhandling skal samlet set læses som et kritisk perspektiv på records continuum, og i denne sammenhæng lægger han vægt på et relevant aspekt i diskussion af modellen:

”Despite the claims made about the importance and universality of the records continuum, it has not received the attention in the archival literature that would be expected from a “paradigm shift”. [...] The lack of engagement in the archival literature has not prevented RCM from becoming recognized as an established and significant phenomenon, however. [...] It should be observed, however, that nearly all of what has been written about the records continuum, including the aforementioned encyclopedia entries, has been produced by its proponents or those sympathetic to it.”²⁷

Koerbers argument er, at records continuum ofte er blevet diskuteret af de personer, som allerede forholder sig positivt til modellen, og at den generelle konsensus omkring modellens implikationer har været positive. Jeg er overvejende enig med Koerber i denne betragtning, men der er også elementer af denne kritik, som kan diskuteres.

I første omgang skal det medgives, at langt den største del af de akademiske udgivelser om records continuum stammer fra det australske arkivmiljø. Her har jeg allerede vist, at Monash University og akademikere som Frank Upward, Sue McKemmish og Barbara Reed har beskæftiget sig meget med

²⁶ Sue McKemmish, Barbara Reed & Michael Piggott, ”The archives”, i *Archives: Recordkeeping in Society*, red. Sue McKemmish et al. (Wagga Wagga, NSW: Centre for Information Studies, Charles Stuart University, 2005), S. 193

²⁷ Mark Koerber, *A Critique of the Records Continuum Model* (utrykt afhandling, University of South Australia, 2017)

modellen, og at alle disse forholder sig til records continuum som grundlaget for den fremtidige forskning inden for arkivfaget.

Det betyder ikke, at der ikke har været kritiske betragtninger af modellen, om end Koerber har ret i, at disse er sjældne. Et klart eksempel på en kritik kan findes hos Glenn Dingwall, som i 2010 skrev artiklen *Life Cycle and Continuum: A View of Recordkeeping Models from the Postwar Era*. Dingwall anerkender modellens vigtighed for den arkivfaglige diskussion, men modellens anvendelighed er udfordret af, at den er kompleks og svært forståelig:

*”Upward departs altogether from the metaphor of a path by presenting a model that provides a multidimensional space for records to expand into from the point of creation. While there may be those who disagree with it, or those who claim not to understand it, Upward’s model has definitely spawned debate about the many ways that records and recordkeeping interact with society, and how each is shaped by the other.”*²⁸

Dingwall påpeger records continuum-modellens kompleksitet, og jeg vil argumentere for, at denne kompleksitet skal forstås i konteksten af livscyklusmodellen. Jeg vil redegøre for forskellene mellem disse to modeller senere i specialet, men på overfladen er det centralt, at livscyklusmodellen er langt mere forståelig og simpel. Livscyklusmodellen opstiller nogle afgrænsede faser, som hver klart definerer de opgaver, som henholdsvis records managers og arkivarer skal udføre.

Modsat er records continuum-modellen ikke på samme måde funktionel, da den netop udfordrer opdelingen af ansvarsområder. Kompleksitet bør i sig selv ikke være et gyldigt kriterium for en kritik af en teoretisk model, men de store forskelle mellem de to modeller kontekstforståelse har uden tvivl været medvirkende til, at records continuum-modellen har været sværere at forstå.

Dingwall rejser samtidig en anden kritik, som særligt er relevant for dette speciale. Her filosoferer han om continuum-tankens fokus på metadata:

”If metadata is good, more metadata is better. But can there be too much metadata? Is there a point at which capture of additional metadata interferes with the creation and use of the record? The collection of metadata for purposes unrelated to the activi-

²⁸ Glenn Dingwall, ”Life Cycle and Continuum: A View of Recordkeeping Models from the Postwar Era”, i *Currents of Archival Thinking*, red. Terry Eastwood et al. (Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited, 2010), s. 150.

ty documented has the potential to influence the behavior of those who create and use the record."²⁹

Dingwall rammer her hovedet på sømmet i forhold til diskussionen om arkivinstitutionens rolle. Må arkivinstitutionen og arkivaren blande sig så meget i administrationens arbejde, at selve dette arbejde ændrer karakter? Det kan virke grænseoverskridende på en potentiel uheldig måde, og der vil i en sådan situation være tale om tilfælde, hvor det bevarede materiale i sidste ende i højere grad kan fungere som bevis for arkivmæssige processer end bevis for de transaktioner og handlinger, som records er et produkt af.

Her vil jeg imidlertid argumentere for, at Dingwall præsenterer et ekstremt eksempel i dette tilfælde. Det er tydeligt at se ud fra den ovenstående historiografiske udlægning, at de arkivfaglige teoretikere i højere og højere grad har argumenteret for en form for aktiv rolle for arkivinstitutionen og arkivaren, hvor disse skal blande sig i records-skabernes aktive arbejde. Det centrale ord i denne sammenhæng er imidlertid ikke ændring, men derimod forståelse.

Det handler som udgangspunkt ikke om at ændre det faktisk udførte arbejde, som udføres i administrationen. Der er nærmere tale om, at arkivaren "bryder ud af sin skal" for at forstå de decentraliserede processer, som teknologisk udvikling har medført. Dertil kan der argumenteres for, at eventuel ændring derfor i højere grad fokuserer på de processer, som omhandler forvaltningen af information og altså ikke på de processer og funktioner, som informationen vidner om. Her vil jeg medgive Dingwall, at denne grænse kan være hårfin, men records continuum-tanken er i sig selv ikke ensbetydende med det scenarie, som han opstiller.

Hertil er det relevant at bemærke, at det kritiske perspektiv på records continuum også kan spores hos modellens ophavs personer. Modellen var som sagt udviklet til at være et læringsværktøj, men det står klart, at Upward har haft større ambitioner med modellens implementering. Det kommer til udtryk i begrebet recordkeeping informatics, som blev introduceret i det australske arkivmiljø i 2008.³⁰ Recordkeeping informatics er et forsøg fra de australske arkivarers side på at samle records continuum under én disciplin, der inkorporerer elementer og funktioner fra både records management og arkivfaget. Upward beskriver disciplinen således i en artikel fra 2013:

²⁹ Dingwall, "Life Cycle and Continuum", s. 154.

³⁰ Frank Upward, Barbara Reed, Gillian Oliver & Joanne Evans, "Recordkeeping informatics: re-figuring a discipline in crisis with a single minded approach", *Records Management Journal* 23 (2013): 38.

*"When you add "recordkeeping" to describe a specialization it will be about the management and processing of recorded information derived from agents in action. The agents are usually people but can be our information and communication apparatuses. The term covers the way we capture, archive and disseminate recorded information as evidence using modern (i.e. currently available) communication and information technologies. It provides a bridge between records managers, archivists and information systems."*³¹

Her fremgår mange af de elementer, som allerede er blevet præsenteret og diskuteret løbende i dette kapitel, men der er nye relevante betragtninger. Det skal blandt andet ses i integrationen af moderne teknologier, som beskrives som de teknologier, der er til rådighed lige nu. I praksis betyder det, at recordkeeping informatics løbende skal tilpasses ny teknologisk udfordring og altså ikke blot fastlåses til den tilgængelige teknologi her og nu. På den måde fremstår disciplinen som eksisterende på tværs af tid og sted. Netop tid/steddiskussionen står som det, Upward kalder disciplinens byggesten. Her fremføres det, at records continuum-tanken og metadata skal fungere som fundamentet for disciplinen.

Der er en yderligere nuancering af recordkeeping informatics, som kan opfattes som et modsvar på Dingwalls bekymring vedrørende metadata. Denne nuance kommer i form af analyser af organisatoriske kulturer:

*"The aspects that need to be addressed are information related competencies and awareness of environmental requirements relating to recordkeeping. Information related competencies covers information and digital literacy. The specifics of the dimensions of information and digital literacy required will vary from organization to organization and according to the role and responsibilities of the individual. [...] To achieve the real and sustained change essential for the development of a recordkeeping culture we need to be creative and look beyond standard training approaches."*³²

Jeg vil argumentere for, at netop dette synspunkt viser den største ændring, som recordkeeping informatics indfører i forhold til den generelle udvikling. Her er der ikke blot fokus på at ændre funktioner og roller for arkivinstitutionen og arkivaren. Der er nærmere tale om at anskue organisationen eller administrationen som en helhed, hvor der samtidig er en eksplicit anerkendelse af, at forskelli-

³¹ Upward, "Recordkeeping informatics", 38.

³² Upward, "Recordkeeping informatics", 44.

ge individer, afdelinger eller systemer skal anskues ud fra deres egne præmisser. Det vil i teorien modvirke, at metadatakrav prioriteres før arbejdsmæssige hensyn, som Dingwall ellers udtrykte frygt for. På overfladen giver dette god mening, men samtidig stiller det store krav til de fremtidige arkivarer, som skal fungere inden for rammerne af denne disciplin.

Man kan direkte se, at de australske arkivarers tanker i høj grad leder hen mod en arkivarrolle, der skal blande sig i og forstå de aktive processer, som skaber og behandler information. I recordkeeping informatics-disciplinen skal arkivaren være en bredt funderet ekspert, der både kan lave analyser af de aktive arbejdskulturer og samtidig beholde sin kulturelt funderede identitet.

At dette er en stor opgave, anerkendes også af de australske arkivarer, og man kan direkte sige, at disciplinen er formuleret ud fra en pessimistisk kriseretorik. Det argument gendrives i den seneste udgivelse om recordkeeping informatics fra 2018. Her lægger de australske forfattere vægt på det transdisciplinære aspekt ved recordkeeping informatics, og de argumenterer for, at udfordringen for fremtiden bliver at identificere de fællestræk, som eksisterer på tværs af forskellige informationsvidenskabelige fagtraditioner.³³

Dertil skal det være sagt, at recordkeeping informatics ikke nødvendigvis er den endelige rette vej for arkivfaget. Det er imidlertid en videreudvikling inden for arkivfaget, som er baseret på den udvikling, som startede helt tilbage ved Ian Maclean. Her er man løbende gået i en teoretisk retning, der i højere og højere grad har givet arkivinstitutionen en aktiv rolle i recordskaberens arbejde for særligt at møde de udfordringer, som er opstået med den teknologiske udvikling.

Sammenfatning

I det ovenstående kapitel ses, at arkivets rolle i en overordnet teoretisk sammenhæng har bevæget sig fra at være en passiv, modtagende og bevarende rolle mod en rolledefinition, hvor det ikke bare ses som en fordel, men derimod en nødvendighed, at arkiverne engagerer sig aktivt og opsøgende i forhold til at arbejde med records, før disse bevares inden for arkivets rammer. Arkivinstitutionen skal gå ind og tage formelt ansvar for, at processer og opgaver vedrørende skabelsen, brugen, vedligeholdelsen og bevaring af records forløber korrekt. Dette skal forstås som en reaktion på, at teknologisk udvikling har muliggjort digital databehandling, som effektivt har decentraliseret de informationsforvaltningsmæssige processer og opgaver, som traditionelt i et papirmiljø har været centreret omkring journalafdelinger og arkivinstitutioner.

³³ Frank Upward, Barbara Reed, Gillian Oliver & Joanne Evans, *Recordkeeping Informatics for a Networked Age*, (Clayton, Vic: Monash University Publishing, 2018), s. 245.

Det er her særligt den australske arkivtradition, som har været eksponenter for denne udvikling, men det er muligt at finde mange generelle indikationer for udviklingen, som også er blevet italesat uden for den australske kontekst. Den teknologiske og digitale udvikling har haft stor betydning for, at det har været set nødvendigt at omdefinere arkivets rolle ud fra et teoretisk perspektiv. I konteksten af dette ser vi, at selve opfattelsen af, hvad en record er, har ændret sig fra at være et fysisk objekt til at blive opfattet som et informationsobjekt, der er defineret af sin kontekstuelle brug. Det hænger slutteligt sammen med, at der har været et opgør med en lineær eller kronologisk opfattelse af de processer, som skaber, bruger, vedligeholder og bevarer records.

Det fremgår samtidig af kapitlet, at jeg ikke har inddraget et perspektiv på, hvordan forskningen ser ud i Danmark. Dette skyldes grundlæggende, at der ikke er foretaget megen arkivfaglig forskning i Danmark, og der har for eksempel ikke været en akademisk diskussion vedrørende postcustodialism og records continuum. Jeg har derfor valgt at diskutere dette i et senere kapitel, hvor jeg fokuserer på arkivets rolle i en bredere dansk kontekst. Her vil jeg også fokusere på de mere praktisk orienterede aspekter, der er relevante for arkivmæssige forhold.

Ud fra de ovenstående betragtninger kan vi identificere to overordnede begreber, som omfatter disse tendenser. Her tænker jeg specifikt på begrebet om postcustodialism og tanken om recorden i et continuum, som blev defineret i Upwards records continuum-model. Netop disse to begreber ser jeg som centrale for at definere arkivets rolle, og jeg vil derfor i det følgende kapitel redegøre for og diskutere begreberne.

Teoretiske begreber

Jeg har i kapitlet om den internationale forskning i arkivets rolle identificeret de to centrale begreber postcustodialism og records continuum. Disse begreber giver en god forståelse for, hvordan særligt elektronisk databehandling og dermed teknologisk udvikling har ændret opfattelse af hvilken rolle, en arkivinstitution skal spille i forhold til at tage del i en arkivskabers informationsforvaltning. Jeg vil dermed bruge dette kapitel til at redegøre for disse begreber. Formålet er her at vise, at det er en nødvendighed for arkivinstitutionen at involvere sig i arkivskaberens informationsforvaltning.

Postcustodialism

Som det fremgår af det foregående kapitel, voksede tanken om postcustodialism frem i kølvandet på den elektronisk databehandling. I denne kontekst er der særligt to forhold, som er relevante i for-

hold til at forstå argumentet for postcustodialism. Elektroniske records ikke længere er fysiske produkter. Det er dermed ikke længere nødvendigt at afsætte fysisk plads til opbevaring af elektroniske records. Den elektroniske eller digitale record er i stedet for lagret i databaser, hvor man kan tilgå recorden gennem sin personlige computer. I praksis betyder det, at det ikke længere er nødvendigt at have en central lokation, hvor alle records samles og opbevares.³⁴

Decentralisering er det andet forhold, som er relevant i denne sammenhæng. Fremkomsten af den personlige computer betyder, at enhver skaber af records bliver sin egen arkivar.³⁵ Det er recordskaberens selv, der sørger for at uploade dokumenter i den digitale database og påføre dokumenterne metadata, som muliggør genfinding af dokumenter i databasen. Det er ikke længere nødvendigt at have en central instans, som for eksempel en journalfører, der samler sager i et centralt magasin og sørger for at organiserer sagerne efter principper, som kan være defineret i en journalplan.

Disse forhold har store implikationer for arkivinstitutionens rolle og er de centrale aspekter ved postcustodialism. Med fysiske records har det været fuldstændig nødvendigt at have delarkiver og slutarkiver, da der ellers ville blive mangel på plads. I en sådan situation har fraværet af en arkivinstitution med magasiner i praksis betydet, at recordskaberens ville blive oversvømmet i papir. Samtidig har den fysiske opbevaring givet arkivarerne muligheden for selv at strukturere de samlinger, som er blevet optaget i arkivinstitutionens magasiner. Her har arkivarerne haft mulighed for selv at præge organiseringen af deres materiale, som i sidste ende har kunnet hjælpe dem med senere genfinding.

Imidlertid ses det, at den fysiske opbevaring og den fysiske ordning og strukturering ikke længere er arkivinstitutionens ansvar alene. Arkivarerne har ikke umiddelbar indflydelse på, hvordan digitale records organiseres, da dette kan klares af recordskaberens selv.³⁶ Det kan blive problematisk for arkivarerne, da de ikke længere har den samme indsigt i eller overblik over, hvordan materialet er blevet organiseret, hvilket kan give problemer ved senere fremsøgning af materialet.

Der kan argumenteres for, at det kan være problematisk for recordskaberens selv. En kommunal sagsbehandleren er muligvis en ekspert inden for sit eget felt, men det betyder nødvendigvis ikke, at denne er ekspert i journalisering. Det kan derfor blive en udfordring for sagsbehandleren at finde ud af, hvordan en korrekt journalisering skal foregå, og dette kan i sidste ende skabe et problem, hvor

³⁴ Cook, "Electronic Records, Paper Minds", 401-402.

³⁵ Cunningham, "The postcustodial archive", s. 173.

³⁶ Adrian Cunningham, "Archives as a Place", i *Currents of Archival Thinking*, red. Heather MacNeil et al. 2. udgave, (Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited, 2017), s. 68.

det ikke umiddelbart er muligt at genfinde relevante dokumenter, hvis disse er journaliseret eller arkiveret ukorrekt. Postcustodialism foreskriver derfor, at det er nødvendigt for arkivaren at opsoge de decentraliserede arkivskabende digitale miljøer for at få en forståelse for de principper, som ligger til grund for journalisering og endda tage aktiv del i at udforme og implementere disse principper.³⁷

Ovenstående leder til en definition af postcustodialism, hvor arkiverne skal bevæge sig fra et fokus på fysisk opbevaring af records til at fokusere og tage del i de processer og arbejdsgange, som skaber og anvender digitale records.

Det er vigtigt at pointere, at opbevaring ikke fuldstændigt forsvinder som fokus i en postcustodial forståelse af arkivinstitutions rolle. Arkivteoretikeren Luciana Duranti har argumenteret for, at arkivinstitutionen som opbevaringssted er med til at sikre records ud fra tre grundlæggende faktorer.³⁸

For det første vil der kunne være en interessekonflikt ved, at en record blot opbevares i sit aktive miljø, da for eksempel en sagsbehandler i tilfælde af eventuelle fejl ikke nødvendigvis vil kunne opfattes som en neutral part. Arkivinstitutionen skal ifølge Duranti som opbevaringssted være den neutrale part.

For det andet er der et sikkerhedsspørgsmål gående på, om en record eventuelt bevidst kan ændres for at forvrænge en sagsgang i det tilfælde, hvor recorden kun opbevares ved arkivskaberen. Arkivinstitutionen er ansvarlig for, at de opbevarede samlinger bevarer deres oprindelige indhold.

For det tredje og sidste er det et spørgsmål om langsigtet bevaring og stabilitet. Det er ikke givet, at en arkivskaber har interesse i at bevare sine records i et langsigtet perspektiv. Arkivinstitutionen har dermed et ansvar for at sikre denne langsigtede bevaring til for eksempel kulturhistoriske formål. Disse faktorer vil gælde ved analoge, fysiske records og digitale records.

Durantis perspektiv giver nogle direkte eksempler på, hvorfor bevaring stadig er relevant i en postcustodial forstand, og dette synspunkt deles for eksempel også af Terry Cook:

”Cook makes it clear he is not discussing the complete abandonment of the archival institution as a physical reception point for archival objects; he is rather identifying

³⁷ Sue McKemmish & Frank Upward, ”Somewhere Beyond Custody”, *Archives and Manuscripts* 22 (1994): 136-149.

³⁸ Luciana Duranti, ”Archives as a Place”, *Archives & Social Studies: A Journal of Interdisciplinary Research* 1 (2007): 460-463.

an enlarged framework for thinking about custody and the options available for implementing it."³⁹

Postcustodialism er ikke en forkastning af opbevaring som en del af arkivinstitutionens rolle, men derimod nærmere en ny rammeforståelse for, at denne rolle både foregår inden og uden for arkivinstitutionens fysiske rammer. Ud fra dette perspektiv er det relevant at redegøre for, hvordan dette kommer til udtryk for vores opfattelser af records, og hvordan dette relaterer sig til opfattelsen af arkivets rolle. For at illustrere dette har jeg valgt at tage udgangspunkt i en sammenligning mellem livscyklusmodellen og records continuum-modellen i det følgende afsnit.

Livscyklus versus records continuum

Det står klart, at postcustodialism beskriver, hvordan man kan opfatte arkivinstitutionens rolle i forhold af den teknologiske udvikling i de omkringliggende samfund. Dette illustreres bedst ved at betragte forskellen mellem de to førende modeller, som er relevante inden for arkivfaget.

Livscyklusmodellen er en relativt simpel konstruktion, hvor man kan følge en record fra skabelse til opbevaring på et arkiv eller kassation. Der findes flere forskellige afbildninger af modellen, som i større eller mindre grad tager højde for eventuelle institutionelle eller nationale kontekster. I den mest simple forstand er der tale om tre opdelte stadier, hvor jeg her vil anvende en afbildning, som jeg henter fra artiklen *Managing Records in Current Recordkeeping Environments* af Gillian Oliver fra 2017. Oliver opfatter således livscyklusmodellens tre stadier således:

Active → Inactive → Dispose⁴⁰

Modellen skal forstås således, at en record først skabes og bruges i en administrativ kontekst. Her kan der for eksempel være tale om et dokument, som skabes og bruges som et led i en sagsbehandling. Skabelsen og brugen foregår i den første aktive fase af modellen. Den næste fase beskrives som den inaktive fase, hvor dokumentet har udtjent sin umiddelbare administrative brug, men i dette tilfælde er dokumentet endnu ikke blevet vurderet bevaringsværdigt eller kassabelt. Det ligger derfor inaktivt og venter på en vurdering. Denne vurdering sker mellem den inaktive fase og deponeringsfasen, hvor dokumentet enten kasseres eller bevares og opbevares ved en arkivinstitution. Modellen giver indtrykket af, at der er tale om et kronologisk forløb, der altid vil starte med skabel-

³⁹ Frank Upward, "The records continuum", i *Archives: Recordkeeping in Society*, red. Sue McKemmish et al. (Wagga Wagga, NSW: Centre for Information Studies, Charles Stuart University, 2005), s. 207.

⁴⁰ Gillian Oliver, "Managing Records in Current Recordkeeping Environments", i *Currents of Archival Thinking*, red. Terry Eastwood et al. 2. udgave, (Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited, 2017), s. 88.

sen af en record og slutte med enten bevaring eller kassation af denne record. Her bruges metaforen om en cyklus, der vil begynde hver gang en record skabes.

Dette er relevant for diskussionen om arkivets rolle, da livscyklusmodellens inddelinger er tilknyttet en række funktioner, som udelukkende varetages inden for konteksten af den specifikke fase. Her lægger modellen op til, at disse funktioner overordnet set enten falder under recordskaberens ansvar eller det modtagende arkivs ansvar. Jay Atherton karakteriserer disse ansvar således:

"This theory is based on the premise that it is possible to divide the life of a record into eight distinct, separate stages, starting with a records management phase consisting of:

- creation or receipt of information in the form of records,*
- classification of the records or their information in some logical system,*
- maintenance and use of the records, and*
- their disposition through destruction or transfer to an archives.*

This is then followed by a second, archival phase consisting of

- selection/acquisition of the records by an archives,*
- description of the records in inventories, finding aids, and the like,*
- preservation of the records or, perhaps, the information in the records,*
and
- reference and use of the information by researchers and scholars."⁴¹*

Atherton arbejder her med otte forskellige faser, men disse kan indordnes under de tre faser, som Oliver præsenterer. Det bliver klart defineret, at recordskaberens og selve arkivinstitutionens har forskellige opgaver, som ikke integreres på tværs af fasernes skel. Recordskaberens står for at skabe, ordne og vedligeholde det skabte materiale, mens det stadig bruges ud fra det oprindelige formål. Herefter tager arkivinstitutionen over og vurderer bevaringsværdigheden, beskriver ordningsprincipperne, faciliterer fremsøgning og aktiverer informationen, således at den kan anvendes af primært forskere. Modellen har dermed også en fysisk dimension, hvor materialet fysisk flyttes fra for eksempel en forvaltnings aktive arbejdsmiljø til en arkivinstitutions magasiner. I denne fase er det den fysiske record, som er i fokus.

⁴¹ Atherton, "From Life Cycle to Continuum", 44.

Livscyklusmodellen er nem at forstå, og den giver et meget klart indtryk at de handlinger, som sker i de forskellige faser. Ud fra et sådant synspunkt kan modellen implementeres direkte i et informationsforvaltningsmiljø. Den har imidlertid nogle umiddelbare svagheder. Den klare opdeling mellem aktiv forvaltning og passiv arkivinstitution harmonerer ikke med de ensartede udfordringer, som opleves i begge instanser. Man kan for eksempel argumentere for, at genfindning vil være en opgave eller problemstilling, som både er relevant for forvaltning og arkiv, og her kan det i realiteten være det samme materiale, som skal fremfindes om end med forskellige formål.

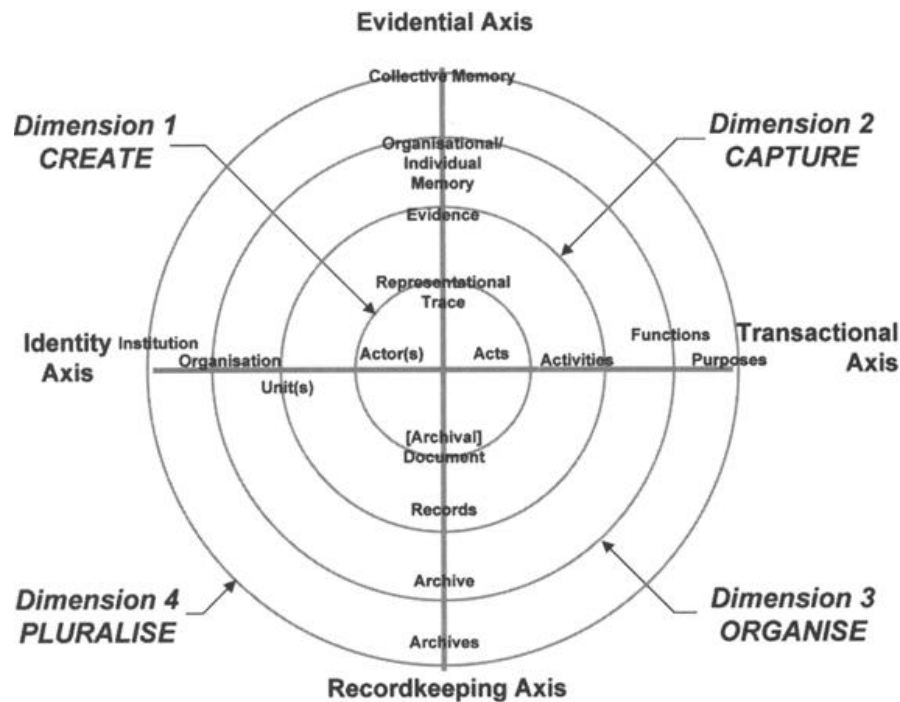
Den teknologiske udvikling er også et problem for livscyklusmodellen. Modellen er bygget op efter, at bestemte handlinger udføres på specifikke tidspunkter, men dette er ikke nødvendigvis tilfældet i et digitalt miljø, hvor handlinger ikke flyder lineært.⁴² Dette hænger direkte sammen med, at digitalt skabt materiale ikke behøver at bevæge sig fysisk, for at forskellige instanser kan få adgang til det. Modellen er altså ikke tilpasset til de unikke udfordringer, som digital databehandling har medført.

Records continuum-modellen tager højde for, at records skabes, anvendes, vedligeholdes og bevares digitalt. Dette ses ved, at records continuum-modellen ikke opfatter recorden som en fysisk ting, men derimod som et informationsobjekt, der kan opfattes forskelligt alt efter den kontekst, som informationsobjektet har optrådt i. Modsat tanken om livscyklus så har recorden inden for continuum-tanken ikke et klart defineret start- eller slutpunkt. Handlinger, som er definerende for recorden, kan derimod ske på forskellige punkter i tid og sted og endda på samme tid. Sue McKemmish beskriver det således, at "*The record is always in a process of becoming*".⁴³ En repræsentation af modellen kan ses her⁴⁴:

⁴² Oliver, "Managing Records in Current Recordkeeping Environments", s. 89.

⁴³ Sue McKemmish, "Are Records Ever Actual?", i *The Records Continuum: Ian Maclean and Australian Archives First Fifty Years*, red. Sue McKemmish et al. (Clayton, Vic: Ancora Press, 1994), s. 200

⁴⁴ McKemmish, "Placing Records Continuum Theory and Practice", 351.

Dette betyder imidlertid ikke, at modellen fuldstændig gør op med idéen om, at der er forskellige faser eller stadier i en records eksistens. Her arbejder modellen med fire dimensioner:⁴⁵

- Create, hvor recorden skabes
- Capture, hvor recorden opfanges eller fastgøres i for eksempel et ESDH-system
- Organise, hvor recorden er organiseret således, at den kan bruges af den recordskabende organisation eller forvaltning
- Pluralize, hvor recorden deles uden for den recordskabende organisation, for eksempel gennem offentlige arkiver eller lignende

En record vil optræde inden for rammerne af disse dimensioner, men det vil nødvendigvis ikke ske i en bestemt orden. Der er dermed tale om en mere kaotisk forståelse af records kontekst, end det er tilfældet med den lineære og kronologiske forståelse, som bliver udtrykt ved livscyklusmodellen. Her bliver spørgsmålet så, hvordan man skal få indsigt i records skiftende kontekster inden for rammerne af records continuum-tanken. Svaret bliver her, at recorden skal påføres metadata, der beskriver disse kontekster uden at ændre på selve den information, som recorden vidner om.⁴⁶

⁴⁵ Sarah J. A. Flynn, "The Records Continuum Model in Context and its Implications for Archival Practice", *Journal of the Society of Archivists* 22 (2001): 83.

⁴⁶ Frank Upward & Sue McKemmish, "Teaching recordkeeping and archiving continuum style", *Archival Science* 6 (2006): 222-223.

Records continuum-tanken har ikke den samme klare opdeling af funktioner og opgaver for aktiv forvaltning og arkiv, som vi finder i livscyklusmodellen, og netop dette har store implikationer for arkivinstitutionens rolle. Det skyldes, at modellen tager udgangspunkt i den digitale udfordring, som er kommet med den teknologiske udvikling inden for digital databehandling. Organisering er for eksempel ikke længere en specifik arkivfaglig opgave, om end det stadig er nødvendigt for arkivinstitutionen at forstå organiseringen for at kunne fremsøge materiale. Records continuum-tanken fordrer en forståelse, der ikke gør forskel eller stiller mere eller mindre arbitrære skel op mellem, om recorden bruges til sit oprindelige formål i forvaltningens kontekst eller anvendes i en arkivmæssig kulturhistorisk kontekst.

Det informative indhold vil være det samme, men de forskellige kontekster gør, at det er nødvendigt at kunne beskrive de sammenhænge, som recorden indgår i. Dermed har records continuum-tanken i højere grad et holistisk perspektiv frem for de opdeltede faser i livscyklusmodellen. Records continuum bliver et argument for, at en arkivinstitution må involvere sig i eller i hvert fald forstå de processer og kontekster, hvor recorden optræder. Dette skaber en stærk forbindelse mellem records continuum og postcustodialism, som netop også lægger vægt på nødvendigheden af, at arkivinstitutionen involverer sig uden for traditionelle rammer og roller.

Sammenfatning

Postcustodialism og records continuum er begge teoretiske begreber, der fordrer, at arkivinstitutionen nødvendigvis må bryde med traditionelle opfattelser af, hvad arkivets og arkivarens rolle er. Det betyder, at arkivinstitutionen skal opsøge og integrere sig selv i de processer og arbejdsgange, hvor records skabes, anvendes, vedligeholdes og bevares. Den centrale begrundelse for at overveje disse begreber er den teknologiske udvikling, som har muliggjort digital databehandling. Dette har skabt decentraliserede digitale miljøer, hvor records ikke længere administreres fra centralt hold. Samtidig har recorden mistet sin fysiske form i den digitale verden, hvor den ikke længere defineres ud fra sin fysiske form og placering, men derimod som et informationsobjekt, som defineres ud fra de kontekster, som recorden optræder i. For at kunne overskue og få indsigt i disse kontekster er det nødvendigt at anvende beskrivende metadata, som påføres de digitale records.

I et digitalt miljø giver postcustodialism og records continuum mening, og begreberne kan anvendes som en central del af en rammeforståelse for, hvad arkivinstitutionens rolle kan være. Både det indværende og foregående kapitel har vist os, at forskningen leder frem til denne konklusion, og der

er bred enighed om begrebernes relevans.⁴⁷ I det følgende kapitel vil jeg relatere disse begreber til en dansk kontekst.

Arkivets rolle i en dansk kontekst

I de to foregående kapitler har jeg redegjort for og diskuteret den internationale forsknings udvikling inden for arkivets rolle. Jeg har redegjort for de to relevante begreber postcustodialism og records continuum, som har været centrale elementer i denne udvikling. Spørgsmålet er imidlertid, hvordan denne forskning har manifesteret sig i en dansk kontekst. En væsentlig udfordring er, at der generelt ikke er forsket meget i arkivfaglige problemstillinger i Danmark. Det betyder dog ikke, at debatten om arkivets rolle er helt fraværende, og det vil jeg behandle i dette kapitel.

Den danske forskning

Det nærværende afsnit bygger på et postulat om, at der ikke forskes meget i arkivfaglige problemstillinger i Danmark, og det underbygges af udbuddet af specifikke arkivfaglige uddannelser i Danmark. Her står Aalborg Universitet nemlig som den eneste uddannelsesinstitution, der udbyder specifikke arkivprogrammer. Der er konkret tale om en kandidatspecialisering i historie, som går under titlen Informationsforvaltning⁴⁸, og en masteruddannelse, som går under titlen Informationsforvaltning og records management (MIR).⁴⁹ Begge disse er relativt nye konstruktioner, og der er den publicerede arkivforskning endnu begrænset.

På Københavns Universitet er der arkivfaglig forskning på Institut for Informationsstudier. Forskningsfeltet dækkes af ABM-gruppen, som primært fokuserer på arkiver, biblioteker og museer. Arkivdelen synes dog at være underrepræsenteret i denne sammenhæng, og et blik på de nuværende projekter og udvalgte publikationer viser, at der er overvejende fokus på forskning inden for museums- og biblioteksfagene.⁵⁰ Konklusionen er, at der er meget lidt decideret forskning inden for arkivfaget i Danmark og slet ikke forskning, der omhandler arkivets rolle i organisationers eller forvaltningers informationsforvaltning.

Der er imidlertid andre institutioner, som kan være relevante i denne sammenhæng. Her tænker jeg særligt på Rigsarkivet, der fungerer som den centrale arkivmyndighed i Danmark. Af arkivlovens

⁴⁷ Oliver, "Managing Records in Current Recordkeeping Environments", s. 92.

⁴⁸ "Informationsforvaltning," konsulteret den 4. maj 2018,

<http://www.aau.dk/uddannelser/kandidat/historie/specialiseringer/informationsforvaltning>

⁴⁹ "Informationsforvaltning og records management", konsulteret den 4. maj 2018,

<http://www.aau.dk/uddannelser/efteruddannelse/master/informationsforvaltning-records-management/>

⁵⁰ "Arkiver, Biblioteker og Museer (ABM)," konsulteret den 4. maj 2018,

<http://informationsstudier.ku.dk/forskning/forskningsgrupper/arkiver-biblioteker-og-museer-abm/>

§4, st. 5 fremgår det, at Rigsarkivet har til formål at udøve forskning og udbrede kendskabet til forskningens resultater.⁵¹ Forskningen behøver imidlertid ikke at være i arkivfaglige forhold. Der kan også være tale om forskning i historiske emner, og dette synes netop at være stærkest repræsenteret i Rigsarkivets publikationer.⁵² Forskning i arkivfaglige forhold er dermed ikke specifik omfattet af arkivloven. Det er relevant at bemærke, at Rigsarkivet har været under kritik for at fokusere sparsomt på kommunale arkivforhold. Kritikken blev rejst i 2006 af den nuværende rigsarkivar Asbjørn Hellum.⁵³

Det kommunale område er dog blevet undersøgt af Rigsarkivet. Et konkret eksempel er en rapport fra 2014: ”Spørgeskemaundersøgelse om § 7-arkiverne 2014”. Rapportens formål var at finde ud af, hvilke arkivopgaver kommunearkiverne løser i deres respektive kommuner. I rapporten er et særligt kapitel om opgaver knyttet til digitalt født materiale⁵⁴, og herunder arkivernes rolle i forhold til indkøb af IT-systemer i kommunerne. Samlet set giver rapporten et bredt perspektiv på de opgaver og funktioner, som arkiverne udfører. Der er imidlertid ikke tale om en dybere undersøgelse af samspillet mellem kommune og arkiv, og der synes ikke at have været en forskningsmæssig opfølgning på, hvordan stadsarkivernes rolle ser ud i kommunerne.

På forskningsfronten er de kommunale arkivers rolle ikke i fokus, men det er dog ikke ensbetydende med, at emnet ikke debatteres i en dansk kontekst. Det er specifikt Arkivforeningen, som har været med til at sætte arkivernes rolle på dagsordenen. Arkivforeningen har udgivet flere debatbøger om danske arkivforhold, og i 2017 udgav de *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*. Der er ikke tale om peer-reviewed forskning, men arkivets rolle bliver debatteret i dybden, og artiklen *Kvalitetssikring – i hvilken grad bør arkiverne styre myndighedernes digitale sagsdannelse?* af Jette Holmstrøm Kjellberg og Mette Hall-Andersen er interessant i dette speciales kontekst. Kjellberg og Andersen eksemplificerer, hvordan Rigsarkivet har været med til at skabe en ramme for, at arkivet kan blande sig i myndighedernes informationsforvaltning. Forfatterne understreger det positive i forhold hertil:

⁵¹ ”Bekendtgørelse af arkivloven,” konsulteret den 10. marts 2018, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183862>.

⁵² ”Rigsarkivet,” konsulteret den 4. maj 2018, [http://pure-01.kb.dk/portal/da/organisations/rigsarkivet\(7d4a2430-6f3a-4ef4-93ce-77883bb9f1c0\)/publications.html?page=0](http://pure-01.kb.dk/portal/da/organisations/rigsarkivet(7d4a2430-6f3a-4ef4-93ce-77883bb9f1c0)/publications.html?page=0)

⁵³ Henrik D. Gautier & Asbjørn Hellum, ”Udenfor murene: Statens Arkivers kassationspolitik – offentligheden, forskningen og kommunearkiverne”, i *At vogte kulturarven eller at slette alle spor: Om arbejdet med den danske bevaringsstrategi Bind 2*, red. Arkivforeningens bestyrelse, (København: Arkivforeningen, 2006), s. 29.

⁵⁴ ”Spørgeskemaundersøgelse om § 7-arkiverne 2014”, konsulteret den 4. maj, https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2015/01/Rapport-sp%C3%B8rgeskemaunders%C3%B8gelse_til_publicering2.pdf

”Det er muligt, at arkivet, ved at stille strukturelle krav til systemerne, går glip af ESDH-systemet som levn af en bestemt forvaltningspraksis, og bliver en aktiv spiller i forhold til myndighedernes arkivdannelse. Det er imidlertid vigtigt at holde sig for øje, at Rigsarkivet på ingen måde er den eneste aktør, som påvirker en myndigheds sagsdannelse. [...] Det nye er, at arkivet har meldt sig under fanerne med hensyn til at være adfærdsregulerende i forhold til registreringspraksis og faktisk følger op på, at myndighederne varetager arkivmæssige hensyn. [...] Myndighederne og arkivet har faktisk samme interesse – at få et system, hvor man kan finde materialet, som blev brugt ”i går”. ”⁵⁵

I det ovenstående citat ses en del ligheder mellem Kjellberg og Andersens argumenter og den internationale arkivteoretiske udvikling i forhold til, at arkivet skal have en mere aktiv rolle i den aktive sagsdannelse. Det er tydeligt, at forholdet nu debatteres i Danmark, men det er samtidig bemærkelsesværdigt, at Kjellberg og Andersens rationale tager sit udgangspunkt fra en praktisk synsvinkel, idet der ikke refereres til den historiografiske udvikling inden for arkivfaget. Artiklen har ikke fokus på de detaljerede forhold, som udspiller sig i en kommunal kontekst i mødet mellem arkiv og myndighed. På trods af dette vil jeg argumentere for, at artiklen vidner om en opfattelse, som har klare paralleller til den generelle teoretiske udvikling vedrørende arkivernes rolle.

Den danske bevaringsstrategi

Som det fremgår af regeringens fællesoffentlige digitaliseringsstrategi for 2016 til 2020 er den digitale databehandling en central del af det offentlige Danmark. Den grundlæggende præmis for udviklingen er, at kommuner, regioner og statslige myndigheder skal overgå til ren digital sagsbehandling. I sidste ende vil dette skabe helt papirfrie arbejdsmiljøer i det offentlige og medføre, at der fremadrettet ikke vil være behov for at bevare nyt papirmateriale. Man har i strategien fokuseret på udfordringen med decentralisering, som digitaliseringen i Danmark har medført:

”Mange data er fortsat lagret forskelligartet og defineret på forskellige måder fra myndighed til myndighed. Dermed besværliggøres udveksling af data på tværs af sektorer eller forvaltninger. Det gør det unødigt kompliceret for myndighederne at sam-

⁵⁵ Kjellberg & Hall-Andersen, ”Kvalitetssikring”, s. 57.

arbejde om at yde den bedste og mest effektive service til den enkelte borger eller virksomhed. Det skal der findes løsninger på.”⁵⁶

Denne beskrivelse skildrer de decentraliserede recordskabende miljøer, som er redegjort for i det forudgående afsnit om postcustodialism. Postcustodialism er dermed en aktuell problemstilling i Danmark på trods af, at selve begrebet ikke italesættes, og det svarer godt til rigsarkivar Asbjørn Hellums opfattelse af, at det moderne danske arkiv er digitalt⁵⁷. Dermed er digitale udfordringer også en central udfordring i en dansk arkivfaglig kontekst.

I den bevaringsstrategi, som Rigsarkivet har fastlagt for bevaringen af offentlige records i Danmark, ses også records continuum-tankens indflydelse og relevans. Rigsarkivet har valgt, at bevaringen af digitalt skabte offentlige records skal følge migreringsprincippet. Migrering sker i praksis ved, at bevaringsværdigt data og metadata udtrækkes af et bevaringsværdigt system, som for eksempel kan være et ESDH-system. Denne data konverteres over til et holdbart format, og dermed opbygges der en struktur omkring data, som samles i en arkiveringsversion. Dette kan ske enten periodevis, mens systemet stadig er i aktivt brug eller afslutningsvis, når systemet udgår af aktivt brug. Migreringen består i, at man kontinuerligt omdanner data til tidssvarende formater, så data fortsat kan tilgås.⁵⁸ I praksis betyder dette, at den bevarede data aldrig vil få et endeligt fast format, men derimod løbende vil ændre sig. Det stemmer godt overens med records continuum-tanken og særligt Sue McKemishs fortolkning, at en records tilblivelse altid er en igangværende proces.

Det bliver endnu mere udtalt, hvis vi ser på de problematikker, som knytter sig til migrering. Migrering er et omfattende indgreb, som fjerner det oprindelige systems brugerflade og noget af den funktionalitet, som systemet blev designet efter. Samtidig kan der være en udfordring at bevare metadata:

”Et eksempel herpå er, at der er specielle metadata i det oprindelige filformat, som ikke er nemme at repræsentere i et nyt, og at man derfor vælger at gemme disse metadata i et separat filformat.”⁵⁹

⁵⁶ Regeringen, KL & Danske Regioner, *Et stærkere og mere trygt digitalt samfund: Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi*, (København: Digitaliseringsstyrelsen, 2016), s. 10.

⁵⁷ Asbjørn Hellum, ”Arkiverne i samfundet”, i *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*, red. Elisabeth Bloch et al. (København: Arkivforeningen, 2017), s. 17.

⁵⁸ ”Strategi for arkivering af digitalt skabte arkivalier,” konsulteret den 12. maj 2018, <https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2015/02/strategi-digitalt-skabte-arkivalier-2015.pdf>

⁵⁹ ”Logisk bevaringsstrategi – Migrering,” konsulteret den 12. maj 2018, <https://digitalbevaring.dk/viden/migrering/>

Dette betyder, at en arkiveringsversion skal tilføjes kontekstdokumentation, som beskriver systemets aktive brug og yderligere separate filformater, der indeholder metadata. Denne information og metadata stammer fra det aktive system, og er derfor ikke en efterrationalisering, som bygges op efter arkivinstitutionens egne principper. I praksis betyder det, at arkivinstitution skal have styr på metadata og systemets brug. Dette sker ved, at Rigsarkivet kvalitetssikrer indholdet af statslige IT-systemer, mens systemerne stadig er i brug.

Der foretages løbende udskrifter fra systemer, så Rigsarkivet kan tjekke op på, om der for eksempel er dokumenter i systemet, der ikke er tilknyttet en specifik sag.⁶⁰ Rigsarkivet har dermed en forståelse af, at det er nødvendigt for arkivinstitutionen at tage aktiv del i det recordskabende miljø, hvilket er et centralt element i records continuum-tankegangen.

I Danmark efterleves dette af Rigsarkivet på det statslige område, og deres opfattelse af, hvad arkivets rolle er, bliver kun tydeligere af Rigsarkivets strategi for 2025. Det beskrives i strategien, at Rigsarkivet ønsker effektiv informationsforvaltning på det statslige område. Holdning er, at dette vil sikre en mere transparent og kvalitetsmæssig god sagsbehandling, samtidig med at det vil sikre bedre forhold til arkivering og bevaring.⁶¹

Det er ikke nødvendigvis tilfældet på det kommunale område. Grunden hertil er, at danske kommuner har selvstyre for at sikre, at de besluttende processer kommer så tæt på borgeren som muligt. Det betyder også, at Rigsarkivet ikke har den samme indflydelse på, hvordan kommunernes informationsforvaltning skal udføres på strategisk og praktisk plan. Det er for eksempel ikke sikkert, at et kommunalt stadsarkiv udfører den kvalitetssikring i IT-systemer, som Rigsarkivet udfører på det statslige område.

Det er op til kommunen selv at afgøre, i hvilken grad stadsarkivet er involveret i kommunens informationsforvaltningspraksis, og det medfører en markant forskel mellem det statslige og kommunale arkivområde.

Der er imidlertid også en række samlende faktorer i form af den aktuelle lovgivning, der er relevante for arkiverne på tværs af kommunale og statslige skel. Rigsarkivets praksis er nemlig ikke nødvendigvis udsprunget af teoretiske overvejelser om records continuum eller postcustodialism, men

⁶⁰ Kjellberg & Hall-Andersen, "Kvalitetssikring", s. 52-55.

⁶¹ "Strategi 2025," konsulteret den 28. maj 2018,

<https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2016/11/Rigsarkivet-Strategi-2025.pdf>

derimod baseret på den praksis, som de har oplevet ude i forvaltningerne.⁶² Denne praksis er reguleret af lovgivningen, som er temaet for det følgende afsnit.

Lovmæssige rammer for informationsforvaltning i det kommunale system

I Danmark er informationsforvaltningsområdet i høj grad reguleret af en række lovgivninger, som fokuserer på det offentliges håndtering af data og dokumenter. Da disse definerer rammerne for en kommunal praksis, er det relevant at redegøre kort for dem i dette afsnit. Der er fire centrale lovgivninger på området: arkivloven, offentlighedsloven, forvaltningsloven og persondataloven. Desuden er det relevant at redegøre for bekendtgørelsen om offentlige arkivalier og om offentlige arkivers virksomhed samt ombudsmandens forskrifter vedrørende god forvaltningsskik.

Arkivloven

Arkivloven fungerer som den centrale lovgivning på arkivområdet i Danmark. Loven har sin anvendelse på det statslige og kommunale område. Da dette speciale fokuserer på det kommunale område, vil jeg inddrage dette aspekt af loven. Her er det lovens §7, som er særligt relevant for det kommunale område. Det fremgår således, at de kommunale arkiver skal sikre en minimumsbevaring af arkivalier, sikre muligheden for kassation af ikke-bevaringsværdige arkivalier, stille arkivalier til rådighed inden for de gældende tilgængelighedsregler samt vejlede borgere og myndigheder i brugen af arkivalier.⁶³

Denne paragraf opsummerer de centrale funktioner, som et kommunalt arkiv skal varetage i en kommunal kontekst. Arkivloven er med til at sikre, at der sker en minimumsbevaring af kommunernes producerede arkivalier samtidig med, at disse arkivalier skal kunne gøres tilgængelige for relevante parter efter lovens gældende klausuler. Rigsarkivet fungerer som styrelse for arkivmæssige anliggender, og de udfylder blandt andet denne rolle ved at udarbejde bestemmelser og bekendtgørelser i relation til arkivmæssige forhold. Disse bekendtgørelser fungerer som mere specifikke vejledninger til, hvordan kommunerne og de kommunale arkiver skal udføre arkivmæssige funktioner i praksis. Et konkret eksempel er vejledende kassationslister for kommunale IT-systemer, hvor også krav til minimumsbevaring fremgår.⁶⁴

Grundlæggende set har loven til formål at sikre, at der rent faktisk sker en bevaring i kommunerne. Samtidig skal loven sikre, at de bevarede arkivalier kun tilgængeliggøres, såfremt de overholder de

⁶² Kjellberg & Hall-Andersen, "Kvalitetssikring", s. 57.

⁶³ "Bekendtgørelse af arkivloven."

⁶⁴ "Vejledende kassationsliste for primærkommunernes IT-systemer," konsulteret den 10. marts 2018, <https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2014/10/Kassationsliste-kommunernes-it-systemer.pdf>.

gældende klausuler. Et eksempel på en sådan klausul er, at arkivalier, der indeholder personfølsomme oplysninger, først må være frit tilgængelige for den brede offentlighed, når der er gået 75 år.

Jeg opfatter arkivloven som en central ramme for kommunal digital informationsforvaltning, da den beskæftiger sig med funktioner som langsigtet bevaring og tilgængeliggørelse af både analoge og digitale arkivalier. Desuden åbner loven også for, at kommunerne selv kan arrangere bevaring og opbevaring af arkivalier gennem arkivlovens §7.

Offentlighedsloven

Offentlighedsloven har særligt fokus på interaktionen mellem borgerne og myndighederne. I lovens §1 fremgår det, at den skal sikre informations- og ytringsfriheden, borgernes deltagelse i demokratiet, offentlighedens kontrol med den offentlige forvaltning, mediernes formidling af informationer til offentligheden og tilliden til den offentlige forvaltning.⁶⁵

I praksis betyder dette, at loven giver ret til aktindsigt, som beskrives i lovens kapitel 2. Af lovens §7 fremgår, at enhver kan forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, som er et led i en offentlig sagsbehandling i forhold til den enkelte borger.⁶⁶ Dette har en stor betydning for, hvordan en kommunal informationsforvaltning skal foregå, da det skal være muligt for borgeren at få stillet relevante dokumenter til rådighed, og dermed at den pågældende kommunale myndighed skal kunne genfinde de relevante informationer og samtidig sikre, at andre borgers private oplysninger ikke kompromitteres gennem en sådan tilgængeliggørelse. Loven specificerer også, at relevante dokumenter til den enkelte sag skal journaliseres hurtigst muligt. På den måde er loven med til at sikre, at vigtig information i en sagsbehandlingsproces ikke forsvinder på en sagsbehandlers private drev eller lignende.

Lovens dokumentbegreb er teknologineutralt. Det vil sige, at relevante e-mails og sms-beskeder såvel som analoge formater som breve skal journaliseres.⁶⁷ I praksis har det stor betydning, hvordan den kommunale myndighed bruger sit journaliseringssystem, således at alle relevante dele af en sagsbehandling effektivt kan findes og overskueliggøres.

I offentlighedsloven er journalisering et centralt begreb. Journalisering er en proces, hvor relevante dokumenter eller filer knyttes til en konkret sag. Desuden indebærer journalisering, at den givne sag

⁶⁵ "Lov om offentlighed i forvaltningen," konsulteret den 24. marts 2018, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152299>.

⁶⁶ "Lov om offentlighed i forvaltningen."

⁶⁷ Per Byrge Sørensen, *Forvaltningsret med et digitalt perspektiv*, (København: Karnov Group Denmark A/S, 2017), s. 49.

påføres metadata, der skal understøtte identifikation og gensøgning.⁶⁸ I en digital kontekst betyder dette, at dokumenter eller filer lægges ind i et ESDH-system under den relevante sag, som så påføres den relevante metadata. Mange ESDH-systemer har automatiske funktioner, som påfører metadata uden behov for manuelle indgreb. Eksempler på dette kan være, at ESDH-systemet automatisk påfører sagen informationer om dato og tidspunkt for journalisering samt eventuel navn på den sagsbehandler, som har oprettet sagen. Desuden skal sagen manuelt påføres systematiske metadata, der stammer fra en journalplan.

I en kommunal kontekst vil denne journalplan være KLE-Online. Ud fra KLE-Onlines journalplan skal en sag påføres en emnebeskrivelse og en handlingsfacet. Et tænkt eksempel kunne være: Et kommunalt stadsarkiv har modtaget en klage, og der oprettes en sag for klagen. Her kan man således gå ind på KLE-Onlines emneplan og finde frem til en passende emnebeskrivelse: *19.02 Arkiver* under hovedgruppe *19*, som dækker kulturhistoriske institutioner. Den relevante handlingsfacet er *K02 Klage*, som findes under den overordnede kategori *K* for kontrol og klager.⁶⁹ Ud fra disse markører vil sagen blive organiseret i systemet. Det er ikke alle dokumenter, som er nødvendige at journalisere. Der kan være tale om interne dokumenter, som ikke er knyttet til en specifik afgørelse eller lignende. Journalisering sker som en løbende proces, mens den specifikke sag stadig er aktiv.

Offentlighedsloven er relevant for den praktiske informationsforvaltning, da loven slår fast, at journalisering er obligatorisk. Den kommunale informationsforvaltningspraksis skal derfor have indarbejdet en journaliseringspraksis, som faciliterer genfindning af sager og dokumenter.

Forvaltningsloven

Forvaltningsloven minder på mange måder om offentlighedsloven, da begge lovgivninger regulerer offentlighedens adgang til aktindsigt i offentlige dokumenter. Forvaltningsloven har supplerende fokus på spørgsmålet om inhabilitet i sager om afgørelser. Dette fremgår af lovens §3-6. Her fremgår det, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en konkret sag, hvis vedkommende har en personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald.⁷⁰

Lovens formål kan altså tolkes som et værn mod korrupsion i den offentlige forvaltning, der skal sikre, at eventuelle sagsbehandlere med særlige interesser ikke kan få indflydelse på sager, som de

⁶⁸ ”Journalisering,” konsulteret den 8. maj 2018,

https://www.ombudsmanden.dk/myndighedsguiden/generel_forvaltningsret/journaliseringspligt/

⁶⁹ ”KLE-Online,” konsulteret den 8. maj 2018,

<http://www.kle-online.dk/soegning>

⁷⁰ ”Bekendtgørelse af forvaltningsloven,” konsulteret den 24. marts 2018,

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=161411>.

selv er implicerede i. Loven fordrer, at offentligheden kan få adgang til en eventuel sagsgangs dokumenter, hvilket sikrer gennemskuelse i den offentlige proces.

Dette er relevant for den kommunale informationsforvaltning, da det stiller krav til, at en datahåndteringsproces skal være gennemskelig i forhold til, hvilke sagsbehandlere eller andre kommunale ansatte, som har truffet beslutninger. I relation til et IT-system skal det være muligt at tjekke, hvem der har adgang til de enkelte sager inden for det kommunale system for at sikre, at den enkelte adgangsløsning er foretaget af relevante sagsbehandlere, som ikke kan diskvalificeres adgang af forvaltningslovens inhabilitetsklausuler. Forvaltningens ledelse har et ansvar for, at de enkelte IT-systemer og rutinerne omkring deres brug er opbygget under hensyntagen til disse krav.

Persondataloven

Persondataloven er den sidste centrale lovgivning, som er relevant for den kommunale danske informationsforvaltningspraksis. Persondataloven har også fokus på adgangsretten til materiale. Modsat offentlighedsloven og forvaltningsloven fokuserer persondataloven på personfølsom information, hvilket også er tilfældet med arkivlovens tilgængelighedsklausuler. Af persondatalovens §1⁷¹ fremgår, at loven omhandler behandling af personoplysninger, som enten helt eller delvist foregår ved hjælp af elektronisk databehandling, samt ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, som er eller vil blive indeholdt i et register.

Lovens formål er rettet mod, at personfølsomme oplysninger ikke må deles eller anvendes til andre end det oprindelige formål for indsamlingen. Der kan gives dispensationer, hvis en eventuel ansøgning om tilgang til personfølsomme data overholder de krav, som er formuleret i lovens kapitel 4.⁷²

Persondataloven er særligt relevant i forhold til arkiverne, efter at data har udtjent sit oprindelige formål. Som udgangspunkt skal data slettes eller anonymiseres efter endt umiddelbar brug, men persondataloven åbner op for, at data, som er relevant ud fra samfundsmæssige, historiske eller forskningsorienterede perspektiver kan arkiveres som alternativ til sletning eller anonymisering. En sådan overførsel til arkivet gør, at data skal beskyttes ud fra arkivloven.⁷³

⁷¹ ”Lov om behandling af personoplysninger,” konsulteret den 26. marts 2018, <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=828>.

⁷² ”Lov om behandling af personoplysninger.”

⁷³ Birgit Kleis, ”Persondatalov, arkivlov og databeskyttelsesforordning: Persondatabeskyttelse før og efter den 25. maj 2018”, i *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*, red. Elisabeth Bloch et al. (København: Arkivforeningen, 2017), s. 95.

Desuden er der pr. maj 2018 kommet en ny databeskyttelsesforordning fra EU, der grundlæggende åbner op for, at institutioner kan straffes med bøder, hvis de ikke opfylder kravene for beskyttelse af personfølsom information. Dermed er det ikke blot i arkivets interesse, at personfølsom data håndteres på en lovmæssig måde, men hele den kommunale forvaltning vil have en interesse heri, da risikoen for bøder og sanktioner kan have store økonomiske konsekvenser.

Persondataloven sætter nogle specifikke krav til en kommunes brug og opbevaring af personfølsomme informationer og bliver dermed en central ramme for en informationsforvaltningspraksis. Det er særligt vigtigt, at kommunens datahåndteringssystemer giver mulighed for at slette ikke-bevaringsværdige persondata, og samtidigt skal det kunne håndtere overførsel til bevaring ved den kommunalt tilknyttede arkivinstitution.

Bekendtgørelse om offentlige arkivalier og om offentlige arkivers virksomhed

Arkivbekendtgørelsen omhandler det samme område som arkivloven, og der er igen fokus på specifikt offentlige arkiver og arkivalier. Hvor arkivloven imidlertid fokuserer på, at der sker en bevaring, samt at relevante klausuler vedrørende arkivmateriales tilgængelighed overholdes, så fokuserer bekendtgørelsen på, hvad der kan betegnes som arkivmæssige hensyn. Ud fra bekendtgørelsens §1, stk. 2 fremgår således, at arkivmæssige hensyn indebærer, at der udarbejdes forholdsregler, således at records kan bevares, samtidig med at der udarbejdes forholdsregler til, at kassation af ikke-bevaringsværdige records kan finde sted.⁷⁴

Det relevante ved denne bekendtgørelse er, at myndighederne skal være i stand til at stille sine arkivalier til rådighed. Dette betyder, at records, analoge som digitale, skal kunne fremsøges efter arkivering. I praksis betyder dette, at stadsarkivet skal have kendskab til og overblik over den registreringspraksis, som records er ordnet efter. Hvis den søgende instans ikke kan finde relevant materiale frem gennem en søgningsproces, kan det opfattes som et brud på denne bekendtgørelse. Samtidig er der et spørgsmål om materialets tilgængelighed i en juridisk forstand. Det er relevant for den søgende instans at have styr på, hvem der må tilgå det efterspurgte materiale, og de skal derfor være i stand til at kunne afgøre, om en forespørgsel om aktindsigt overholder de krav, som er formuleret i de relevante lovgivninger.

Bekendtgørelsen bliver dermed et udtryk for, at den arkivansvarlige myndighed har kontrol over de processer, som faciliterer fremsøgning og samtidig overholder lovene om håndtering af personføl-

⁷⁴ ”Bekendtgørelse om offentlige arkivalier og om offentlige arkivers virksomhed,” konsulteret den 4. maj 2018, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=11886>

som information. For eksempel kan det være et specifikt IT-system, hvor journaliseringspraksissen ligger til grund for senere arkivering. Beslutningen om arkivering vil blive udført på baggrund af en journalplan, som bliver anvendt af kommunen. Hvis en dårlig eller ukorrekt journaliseringspraksis medfører, at sager bliver påført ukorrekt metadata, kan den søgende instans, for eksempel et stadsarkiv, ikke finde frem til det relevante materiale, som efterspørges. Dette vil dermed være myndighedens ansvar, og dermed skal myndigheden træffe forholdsregler, så de ikke ender i denne situation.

God forvaltningsskik

God forvaltningsskik er som sådan ikke en lovgivning, men de principper og handlinger, som kan knyttes til god forvaltningsskik, bliver anvendt af ombudsmanden til at vurdere sager om eventuelle fejl i en sagsgang.⁷⁵

God forvaltningsskik omfatter en lang række principper for både håndtering af information og for, hvordan sagsbehandleren skal forholde sig til borgeren. Borgeren skal tildales i et præcist og forståeligt sprog, som ikke er præget unødigt af fagtermer og floskler. Informationshåndtering berøres også:

”I relation til selve sagsbehandlingen er god forvaltningsskik: At indgående dokumenter så vidt muligt journaliseres umiddelbart efter modtagelsen. At sagerne ekspederes uden unødvendig forsinkelse. At sagsbehandlingen tilrettelægges således, at der ikke er tvivl om, hvor langt sagerne er kommet, og hvad der er sket i sagerne. At sagens part bliver underrettet, hvis ekspeditionen trækker ud. At rykkere besvares. At afgørelser normalt meddeles skriftligt.”⁷⁶

Der er stor fokus på det kommunikative aspekt af sagsbehandlingen, men det er interessant at se, hvordan god kommunikation leder tilbage til journaliseringspraksis. For at borgerne skal kunne se, hvad der er sket i sagerne, er det nødvendigt, at sagsbehandleren eller myndigheden kan forelægge relevant materiale, som dokumenterer dette. I praksis betyder det, at materialet skal kunne fremfindes. Det kan samtidigt være nødvendigt at henvise til materiale, som er arkiveret. Ud fra det synspunkt kommer god forvaltningsskik i høj grad til at handle om korrekt journalisering og arkivering.

⁷⁵ ”Folketingets Ombudsmands Beretning 2010,” konsulteret den 4. maj 2018, <http://beretning2010.ombudsmanden.dk/artikler/artikel1/>

⁷⁶ Per Byrge Sørensen, *Forvaltningsret med et digitalt perspektiv*, s. 53.

God forvaltningsskik er som skrevet ikke en lovgivning, og eventuelle brud vil derfor ikke nødvendigvis resultere i et medhold ved en eventuel klage. En klage kan imidlertid komme til behandling ved Folketingets Ombudsmand, og derved kan en kommunal sagsgang stilles i kritisk lys fra denne instans.

Sammenfatning

Den arkivfaglige forskning i Danmark har ikke fokuseret meget på arkivets rolle i for eksempel den kommunale forvaltnings arbejde, og der har derfor ikke været en direkte inspiration fra et teoretisk perspektiv i denne sammenhæng. Det ses dog, at emnet er debatteret i det danske arkivmiljø, og at nogle af de berørte aspekter minder om de argumenter, som anvendes i den internationale teoretiske diskussion. Inddragelsen af de internationale synspunkter er derfor relevant, hvor der dog i Danmark har været større fokus på praksis.

Dette ses særligt i Rigsarkivets praksis med kvalitetssikring, som i høj grad viser relevansen af postcustodialism og records continuum i en dansk kontekst. Grundet det kommunale selvstyre har Rigsarkivet imidlertid ikke den samme form for kontrol på det kommunale område, om end praksis på både statsligt og kommunalt område er reguleret.

Lovgivningen sætter primært rammerne for, hvordan informationsforvaltning kan udføres i praksis på kommunalt plan. Det vil i sidste ende være lovgivningen, som enten åbner op for eller begrænser, hvad et arkivs rolle kan eller skal være i forvaltningens arbejde. Det er dog relevant at bemærke, at lovgivning ikke direkte går ind og låser arkivinstitution eller kommune fast i én bestemt rolle. Derimod beskrives nogle kerneområder og -funktioner, der som minimum skal tages højde for. For at få et mere fyldestgørende billede på, hvordan en sådan rolle kan se ud i praksis, er det relevant at gå mere i dybden med en undersøgelse af et specifikt arkivs rolle i en kommunes forvaltning. Dette redegøres der for i det følgende kapitel, og endvidere beskrives den tilknyttede case samt metodiske overvejelser.

Specialets empiriske undersøgelse

I dette kapitel vil jeg redegøre og argumentere for det empiriske grundlag, som anvendes til at undersøge stadsarkivets rolle i en kommunal kontekst, hvor jeg lægger særligt vægt på rollen i forhold til kommunens digitale informationsforvaltningspraksis. Her vil jeg fokusere på den anvendte metodiske tilgang. Ydermere vil jeg bruge dette afsnit til at præsentere min centrale case.

Til at indsamle mit empiriske grundlag har jeg valgt at anvende dybdegående interviews. I denne sammenhæng har jeg valgt at basere min tilgang på Steinar Kvaales og Svend Brinkmanns interviewmetodebog *InterView: Introduktion til et håndværk* fra 2008. Et af de centrale aspekter for Kvale og Brinkmann er, at succesfulde interviews kræver grundig forberedelse, før interviewet udføres. De introducerer begrebet tematisering, som er en metode, hvor der stilles tre grundlæggende spørgsmål til interviewet: hvorfor udføres undersøgelsen, hvad bliver undersøgt, og hvordan udføres undersøgelsen.⁷⁷

Ud fra disse overordnede spørgsmål vil jeg inddele dette kapitel i tre afsnit. I det første afsnit vil jeg redegøre for undersøgelsens formål og diskutere, hvordan interviewmetoden kan bruges til at undersøge stadsarkivets rolle i en kommunal kontekst. I det andet afsnit vil jeg beskrive, hvad jeg undersøger, og her vil jeg desuden præsentere den case, som jeg har udvalgt til dette speciale. Her vil jeg redegøre for de rammer, som der gør sig gældende for den enkelte case. I det tredje og sidste afsnit vil jeg redegøre for, hvordan jeg vil udføre undersøgelsen. Her vil jeg argumentere for, hvilken form for interview, jeg har valgt at udføre, og diskutere hvilke implikationer, som det har for undersøgelsen.

Formålet med undersøgelsen

Formålet med disse interviewundersøgelser er først og fremmest at undersøge et udvalgt stadsarkivs rolle i en specifik kommunal kontekst og kortlægge stadsarkivets rolle og rammerne herfor i kommunens digitale informationsforvaltningspraksis. Dette vil jeg gøre ved at identificere en række personer i den kommunale kontekst, som har en særlig viden om kommunens ESDH-system og stadsarkivet. Deres perspektiver vil ligge til grund for en dybere analyse.

Grundlæggende set kan et interview metodisk set have to forskellige formål. For det første kan et interview søge at være hypotesetestende, hvor udførelsen af et interview har til formål at spørge ind til og teste en formuleret hypotese. Hypotesen kan hermed enten be- eller afkræftes ud fra interviewets resultater. For det andet kan der være tale om et eksplorativt interview. Et sådant interview har til formål at afdække eller kortlægge et problemfelt og/eller en problemformulering. Dette interviewformål er derfor ikke på samme måde styret af en central antagelse eller hypotese. Her handler

⁷⁷ Steinar Kvale & Svend Brinkmann, *InterView: Introduktion til et håndværk*, 2. udgave (København: Hans Reitzels Forlag, 2009), s. 125.

det om at beskrive et interessefelt, og et eksplorativt interview vil derfor være mere åbent og mindre struktureret end det hypotesetestende interview.⁷⁸

Jeg har for dette speciale valgt at udføre eksplorative interviews. Dette skyldes grundlæggende, at jeg ikke har valgt at basere dette speciale på en hypotese eller grundlæggende antagelse. Der er ikke et rigtigt eller forkert svar på problemformuleringen, men derimod et spørgsmålstejn ved, hvordan stadsarkivets rolle og rammerne for denne rolle ser ud og i hvilken grad, disse er påvirket af den internationale udvikling inden for den arkivteoretiske diskussion om arkivets rolle.

Redegørelse for kommunen som case

Udgangspunktet for specialet er det kommunale område. Her har jeg valgt at holde undersøgelsen anonym, og jeg vil derfor ikke referere til hverken kommunen eller udvalgte interviewpersoner med navn. Dette skyldes grundlæggende, at det ikke er den specifikke kommune, som er særligt relevant. Det er derimod relevant, at der er tale om en kommune, som har valgt at oprette et stadsarkiv efter arkivlovens §7. Dermed bliver det interessant at undersøge, hvordan kommunen har valgt at anvende sit stadsarkiv.

Valget om at beskæftige mig med en enkelt case frem for flere forskellige i et komparativt perspektiv skyldes grundlæggende, at specialet er underlagt en række rammer, som ville gøre det vanskeligt at gå i dybden med mere end én case. Det er også relevant, at det kommunale arkivområde generelt er dårligt beskrevet i den danske arkivforskning. Der findes derfor ikke mange perspektiver på, hvad et stadsarkivs rolle er i forhold til et forskningsmæssigt perspektiv.

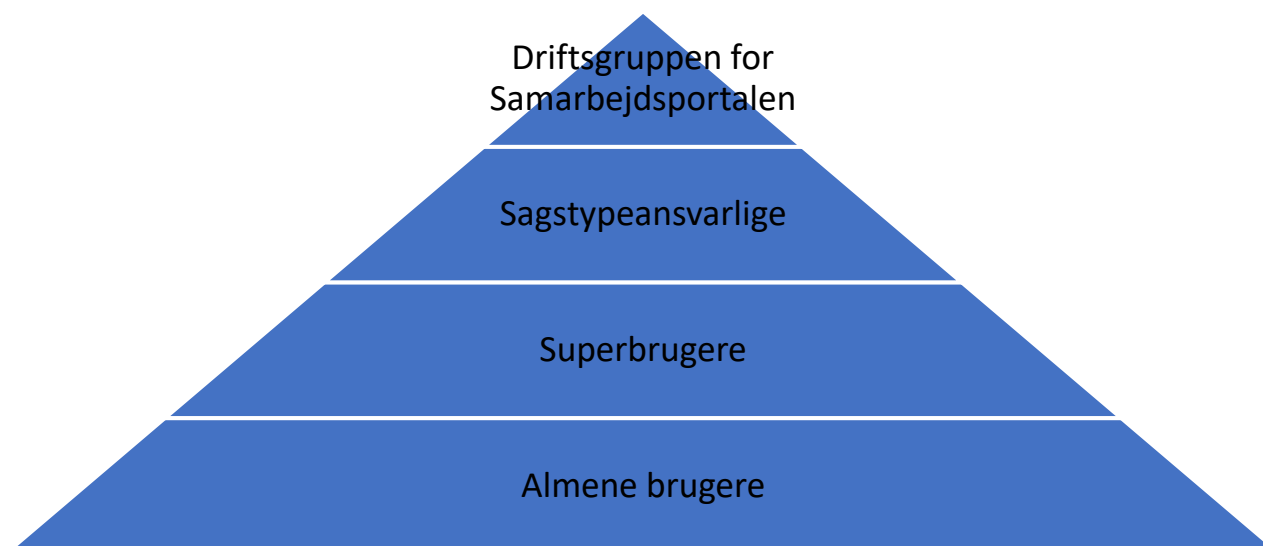
Ud over valget om at fokusere på en enkelt kommune har jeg ydermere valgt at fokusere min case omkring brugen af et enkelt IT-system, hvor jeg, som det fremgår af problemformuleringens afgrænsning, har valgt at tage udgangspunkt i brugen af kommunens ESDH-system. Det er igen et spørgsmål om afgrænsning.

Den kommunale forvaltning gør brug af mange forskellige IT-systemer, og det ville være umuligt inden for specialets rammer at udføre en fyldestgørende undersøgelse af alle de praksisser, som kan knyttes til brugen af disse systemer. Desuden er flere af disse systemer enten specifikke for en enkelt kommunal afdeling eller udfylder få funktioner. Dette vil umiddelbart betyde, at en udførlig analyse af systemernes forskellige brug ville give meget forskellige resultater og vanskeliggøre en sammenligning.

⁷⁸ Kvale, *InterView*, s. 126.

Et ESDH-system er imidlertid fælles på tværs af alle kommunale afdelinger og fungerer som et centraliseret journaliseringssystem. En undersøgelse af dette giver derfor et mere generelt perspektiv på kommunens informationsforvaltning. I den udvalgte kommune anvendes ESDH-systemet GetOrganized som centraliseret journaliseringssystem. Ydermere er Get-Organized samlet under en fælles portal, som kaldes Samarbejdsportalen. Samarbejdsportalen består foruden GetOrganized af kommunens intranet og det sociale medie Yammer, og portalen fungerer som én fælles indgang til de forskellige funktioner.

Jeg vil også redegøre for, hvordan kommunen har valgt at organisere driften af ESDH-systemet. Der er i kommunen 5500 potentielle brugere af GetOrganized; svarende til alle ansatte i kommunens forskellige afdelinger. På hver kommunal afdeling sidder der en eller flere superbrugere i GetOrganized, der som udgangspunkt skal sørge for, at afdelingens almene brugere af systemet kan få løst eventuelle problemer. Over superbrugerne sidder de sagstypeansvarlige. En sagstypeansvarlig har som udgangspunkt ansvar for en enkelt sagstype som for eksempel personalesager, byggesager eller geosager. Over de sagstypeansvarlige sidder driftsgruppen for Samarbejdsportalen, som består af tre personer. Disse har det overordnede ansvar for implementeringen, driften og udviklingen af Samarbejdsportalen og dermed også GetOrganized. Driftsorganisationen for Samarbejdsportalen og GetOrganized kan visualiseres som en pyramidestruktur:

Denne struktur giver et overordnet syn på, hvordan problemløsning foregår: En almen bruger støder på et problem og går efterfølgende til superbrugeren. Kan superbrugeren ikke umiddelbart hjælpe, kan denne gå til sagstypeansvarlig og så videre. Det centrale i denne sammenhæng er, at det alene er driftsgruppen, som kan gennemføre ændringer og udvikle videre på systemet. Samtidigt er det

relevant, at kommunikation ikke nødvendigvis flyder hierarkisk, men også kan ske på tværs af de forskellige grupper. Driftsgruppen holder for eksempel møder med henholdsvis superbrugere og sagstypeansvarlige. Superbrugerne skal derfor ikke nødvendigvis gå gennem de sagstypeansvarlige for at komme i kontakt med driftsgruppen.

I sammenhæng med ESDH-systemet er det ydermere relevant at redegøre for den systematik, der ligger til grund for kommunens journaliseringspraksis. Her er det særligt relevant at inddrage den fælleskommunale journalplan, som fremgår af KLE-Online. KLE-Online er en bred, fælles journalplan, der følges af mange kommuner, og derfor kan tolkes som en standardisering af journaliseringsprincipper på tværs af kommunale skel. KLE-Online fungerer i praksis som en søgningsdatabase, hvor aktuelle emneplaner og handlingsfacetter kan fremsøges med beskrivelser, som kan hjælpe den kommunale sagsbehandler til at påføre sager med korrekte og retvisende metadata. Dette sikrer, at sager i sidste ende kan genfindes.⁷⁹ I praksis betyder det, at den udvalgte kommune ikke selv kan lave en journalplan fra bunden. De retter sig i praksis efter en tværkommunal standard. I teorien giver dette god mulighed for en erfaringsdannelse på tværs af mange kommuner.

Slutteligt er det relevant at redegøre kort for kommunens §7-arkiv. Stadsarkivet blev oprettet i 2008 med den umiddelbare opgave at få overblik over kommunens arkivalier efter den store kommunesammenlægning i 2007.

Det er relevant at bemærke, at arkivet blev grundlagt ud fra et kommunalt arkivudvalg, som valgte at oprette en helt ny institution i stedet for at basere stadsarkivet på et allerede eksisterende lokalhistorisk arkiv. Dermed er stadsarkivet også indarbejdet i selve den kommunale forvaltning.

Stadsarkivet er organisatorisk blevet placeret i det center, som er navngivet Center for Bibliotek og Borgerservice. Stadsarkivets faglige koordinator er repræsenteret i driftsorganisationen for GetOrganized, hvor denne sidder som sagstypeansvarlig med ansvar for sagstypeprofiler og arkivering. De har fokus på både analoge papirarkivalier og elektronisk skabte arkivalier, men de opbevarer ikke selv deres elektroniske arkivalier. Dette klares af en tredjepart, som opbevarer og vedligeholder de arkiveringsversioner, som dannes ud fra kommunens IT-systemer.

Metodiske overvejelser af interview

Jeg vil i dette afsnit redegøre for, hvordan jeg vil udføre mine interviews i praksis. Jeg har valgt at gennemføre fire interviews, hvor der lægges særligt vægt på at udvælge en række personer, som har

⁷⁹ ”KLE-Online.”

en særlig viden om eller berøringsflade med kommunens digitale informationsforvaltningspraksis. Ud fra mit udvalg af interviewpersoner vil jeg karakterisere mine interviews under den kategori, som Kvale og Brinkmann kalder eliteinterviews.⁸⁰ Et eliteinterview beskrives som et interview, hvor den givne interviewperson er en leder eller en ekspert inden for det givne emnefelt, som danner grundlag for undersøgelsen. De ovennævnte personer er alle i en position, hvor de enten varetager funktionen som administratorer eller organisatorer for kommunens ESDH-system, eller hvor de sidder med en særlig ekspertviden, som ikke nødvendigvis ville være tilgængelig for den almindelige bruger af systemet.

Jeg vil bruge min forhåndsviden om emnet til at kvalificere mine interviewspørgsmål på en sådan måde, at disse eksperters eller lederes specifikke viden bliver bragt i spil i interviewet. Dette betyder blandt andet, at jeg i højere grad kan gøre brug af fagterminologi, da jeg antager, at disse interviewpersoner har en indsigt i netop emnets specifikke termer og begreber. Til at understøtte dette formål har jeg udarbejdet en række interviewguides. Disse interviewguides fremgår af bilag A, B, C og D. Ud fra den nedenstående opstilling fremgår interviewpersonernes funktion inden for kommunen og relevansen af deres involvering i specialet:

- Kommunal Data Protection Officer (DPO) – Interviewperson nummer 1
 - I det første interview har jeg valgt at interviewe den udvalgte kommunes DPO. DPO'en har til ansvar at sørge for kommunens datasikkerhed og er derfor involveret i kommunens informationsforvaltning ud fra et sikkerhedsperspektiv. Jeg finder DPO'en relevant at involvere, da denne kan have relevante perspektiver på, hvordan en informationsforvaltningspraksis skal se ud, hvis gældende regler for eksempelvis beskyttelsen af personfølsomme oplysninger skal overholdes.
- Superbruger for GetOrganized - Interviewperson nummer 2
 - I det andet interview tager jeg udgangspunkt i en superbruger for kommunens ESDH-system GetOrganized. Superbrugeren fungerer som en ekspert i systemets brug og har derfor til opgave at hjælpe normale brugere med oplevede problemer under brugen af systemet. Jeg finder det relevant at inddrage superbrugeren, da jeg antager, at denne har en stor viden om, hvordan systemet anvendes i praksis og endvidere også har en stor indsigt i de problemstillinger, der kan knyttes til systemets brug.

⁸⁰ Kvale, *InterView*, s. 167-168.

- Medlem af styringsgruppen for Samarbejdsportalen – Interviewperson nummer 3
 - I mit tredje interview har jeg valgt at interviewe et medlem af styringsgruppen for fællesportalen Samarbejdsportalen. Denne person har ansvar for, at Samarbejdsportalen fungerer som den skal, og ydermere er personen med til at lægge strategier for portalens udvikling og fremtidige brug. Denne person er relevant for specialet, da vedkommende vil have en viden om, hvordan GetOrganized er implementeret i forhold til brugerne af systemet, og samtidig har personen en indsigt i, hvordan kommunen arbejder med ESDH-systemet i et strategisk perspektiv. Desuden er det relevant, at personen har en indsigt i, hvordan ESDH-systemet spiller sammen med de andre funktioner i Samarbejdsportalen.
- Arkivarer ved kommunens stadsarkiv – Interviewpersoner nummer 4 og 5
 - Slutteligt har jeg i mit fjerde og sidste interview valgt at interviewe to arkivarer, som er ansat i kommunens stadsarkiv. Arkivarerne er selvsagt relevante at inkludere som interviewpersoner, da det netop er arkivinstitutionens rolle i den digitale kommunale informationsforvaltningspraksis, som jeg vil undersøge med dette speciale. Det er særligt relevant at afdække, hvordan arkivarerne selv opfatter deres kommunale rolle, og hvordan de forstår den praktiske brug af ESDH-systemet.

De fire interviews med de ovenstående interviewpersoner lægges til grund for specialets analyse, og jeg har i denne sammenhæng valgt at transskribere optagelserne fra de enkelte interviews. Disse findes i bilag E, F, G og H. Transskriptionerne vil jeg anvende som referencepunkter, når jeg uddrager relevante udsagn til dybere analyse i det følgende kapitel. Disse uddrag, som jeg vil præsentere i form af citater, vil fremgå som en direkte repræsentation af, hvad interviewpersonerne har sagt i de forskellige interviews. Det betyder i praksis, at citaterne vil være præget af talesprog og eventuelle sproglige fejl. Jeg har valgt dette for at give læseren den bedste mulighed for at identificere citaterne i de oprindelige transskriptioner og læse citaterne i sin oprindelige kontekst.

Den anvendte metode, som jeg har beskrevet i det ovenstående, vil dermed danne grundlag for specialets undersøgelse af stadsarkivets rolle i den kommunale digitale informationsforvaltningspraksis, som skal illustrere i hvilken grad, stadsarkivet er påvirket af de drivende udviklingstræk inden for den arkivteoretiske diskussion om arkivets rolle. Der er tale om fire interviews med en varighed af mellem 45 og 60 minutter. Jeg vil gennemføre undersøgelse således, at jeg søger at identificere

dele af de forskellige interviews, som skaber et perspektiv af, hvordan de adspurgte interviewpersoner opfatter stadsarkivets rolle i kommunen. Resultatet af dette fremgår af det følgende kapitel.

Stadsarkivets rolle i kommunens informationsforvaltningspraksis

I dette kapitel vil jeg undersøge arkivets rolle i en kommunal kontekst med udgangspunkt i de gennemførte interviews. Jeg vil med udgangspunkt i ESDH-system undersøge, hvordan de overordnede udviklingstræk i arkivets rolle kan ses i den kommunale informationsforvaltningspraksis.

Kapitlet er opdelt i to overordnede afsnit. I det første afsnit vil jeg fokusere på de opgaver og funktioner, som stadsarkivet udfører i forhold til den kommunale forvaltnings informationsforvaltningspraksis. I det andet afsnit fokuserer jeg på de rammer, som stadsarkivet har for involvering i kommunens informationsforvaltningspraksis. Afslutningsvis afrundes den empiriske del og efterfølges af en samlet konklusion på specialet.

Stadsarkivets opgaver og funktioner i forvaltningens informationsforvaltningspraksis

For at finde ud af hvad stadsarkivets rolle er, har jeg valgt at fokusere på og undersøge de opgaver og funktioner, som stadsarkivet udfører i den kommunale forvaltning. Her er det relevant at pointere, at stadsarkivet ikke blot har at gøre med digitalt skabte records. Stadsarkivet råder også over en stor mængde papirmateriale, og i denne sammenhæng har de også betydelig fokus på retrodigitalisering. Netop i skellet mellem retrodigitaliseret materiale og digitalt født materiale er der stor forskel på, hvordan stadsarkivet arbejder med sine samlinger. Den faglige koordinator beskriver det således:

”Ja, der er det skel imellem dem, at for vores vedkommende så vil det være rent fødte digitale arkivalier, der er det relevante. De retrodigitaliserede kilder vil for vores vedkommende gå mere ind under formidling. Og det vil altid være den del af det, og det er svært at sætte procentvis. Ifølge vores vedtægter har - en af vores søjler er, at vi skal kunne formidle vores materiale ud til borgerne og gøre det tilgængeligt for borgerne. Så det er også noget, vi prioriterer højt, en del af det. Og der vil retrodigitaliseret materiale altid spille en stor rolle, fordi så rammer man bredere.”⁸¹

Retrodigitalisering er en del af stadsarkivets formidlingsstrategi. Her scannes blandt andet gamle analoge records, som gøres tilgængelig på arkivets hjemmeside eller lignende. Dette er imidlertid en opgave, som arkivarerne opfatter som meget forskellig i forhold til det digitalt skabte materiale. Det

⁸¹ Bilag H, s. 4.

skyldes grundlæggende, at langt de fleste arkiveringsversioner stadig er beskyttet mod offentliggørelse gennem arkivlovens klausuler om tilgængelighedsfrister. Dette er et forhold, som er gældende for alle kommunale stadsarkiver. En væsentlig udfordring er, at der endnu ikke findes gode teknologiske løsninger, som understøtter hvordan arkiveringsversioner kan tilgængeliggøres til et bredere publikum. Disse faktorer gør, at stadsarkivet endnu ikke primært tænker på formidling, når de arbejder med digitalt fødte records. Det udtrykkes på denne måde af den faglige koordinator:

”Tilgængelighed, ja, men ikke tilgængeliggørelse. Vi tænker tilgængelighed i den forstand, at vi jo er ansvarlige for de digitalt fødte data, og at de overholder den lovgivning, de nu er født under, således at ansvarsområdet pålægger os i forhold til hvem der har adgang til det. Så tilgængelighed tænker vi ind i det - digitalt fødte arkivalier, og der er jo flaskehalsen i den her kommune i forhold til, hvem der har adgang til de digitale fødte data, som ikke stadig er i brug hos kommunen. Det er vigtigt at have det skel med inde. Men det er jo - helt andet end tilgængeliggørelse af materialet, som vi tilgængeliggør - retrodigitaliseret materiale, og det bliver jo tilgængeliggjort ud til befolkningen.”⁸²

Det påpeges her, at stadsarkivet bliver en flaskehals, hvor forespørgsler om tilgang til digitalt skabt materiale fra både forvaltning og offentlighed behandles af stadsarkivet, som træffer afgørelser på baggrund af arkivloven og persondataloven.

Forespørgslerne er en central opgave for stadsarkivet i arbejdet med digitalt fødte records. For at imødekomme disse forespørgsler er det nødvendigt, at arkivet kan fremfinde eller gensøge de records eller sager, som efterspørges. Det sker i praksis ved, at arkivarerne søger på de metadata, som er påført en eventuel sag, indeholdt i en arkiveringsversion af kommunens nuværende eller tidligere ESDH-system. Det er centralt i denne sammenhæng, at de bevarede sager er påført metadata, da det endnu ikke er muligt at søge på det faktiske indhold af sager.

Dette skyldes blandt andet, at dokumenter i en arkiveringsversion bevares i formatet TIFF, hvor det ikke er muligt at søge på enkelte ord og sætninger, som det for eksempel er muligt i en PDF-fil. Stadsarkivet er altså afhængigt af, at sagerne er påført beskrivende og korrekt metadata, da det ellers ikke vil være muligt for arkivarerne at fremfinde de efterspurgte sager. Det er interessant, at denne problemstilling opleves på samme måde i forvaltningen, så længe sagerne stadig er i brug. Den faglige koordinator forklarer det på denne måde:

⁸² Bilag H, s. 5.

”Det er faktisk ikke kun os, det er også sagsbehandleren selv, der har fremfindingsproblemer af materiale, som de selv har journaliseret for en halv år eller et år siden. Det skyldes igen, at man kan lægge alting ind som man har lyst til, og så har man måske ikke lige været god nok til at få korrekte metadata skrevet ned. Hvis du ikke får metadataen på, fordi det er det vi søger. Situationen er stadig den, at vi ikke kan søge helt ned i indhold i alle dokumenter, vi har derinde. Så hvis du ikke får korrekt metadata på, så har du bare ikke en ordentlig mulighed for at fremfinde materiale igen, og her er KLE og facet bare grundstenene i korrekt journalisering.”⁸³

Fremfinding eller gensøgning er en problematik, som både er relevant for sagsbehandlerne, mens sagerne er i aktiv brug i det aktive ESDH-system, og for arkivarerne, efter at sagerne er overgået til arkiveringsversioner. Det centrale i denne sammenhæng er, at der er tale om den samme metadata fra aktivt ESDH-system til langtidsbevaret arkiveringsversion, og dermed er udfordringerne i gensøgningsprocessen de samme i forvaltningen og i stadsarkivet.

Denne udfordring i forhold til fremsøgningsproblematikken gør det relevant at inddrage continuum-tanken. Continuum er netop defineret ved, at der ikke er en skarp opdeling mellem forvaltning og arkiv. Samtidigt bliver metadata ud fra continuum-tanken anset som det grundlæggende værktøj til at beskrive de kontekster, som recorden optræder i. Det er derfor også vigtigt for stadsarkivet at have en specifik viden om de metadata, som bliver påført sagerne.

I ovenstående citat giver den faglige koordinator et eksempel på anvendelse af emnebeskrivelser og handlingsfacetter, som begge stammer fra KLE-Onlines journalplan. Metadataen bliver påført ved journalisering af sager, som stadig er aktive. Det er her, hvor stadsarkivets funktioner strækker sig ud over arkivets traditionelle grænser og ind i forvaltningens informationsforvaltningspraksis. Stadsarkivet indtager en rådgivende rolle, hvor arkivet forsøger at påvirke forvaltningen til at journalisere med udgangspunkt i en praksis, som på en formaliseret måde tager udgangspunkt i KLE-Onlines journalplan.

Denne rådgivende rolle udmønter sig overordnet på to forskellige måder. For det første er der tale om en formaliseret rådgivende rolle, hvor stadsarkivet påtager sig at undervise blandt andet superbrugere og almene sagsbehandlere i brugen af emnebeskrivelser og handlingsfacetter. Medlemmet af driftsgruppen forklarer det således:

⁸³ Bilag H, s. 14.

”Grunden til jeg siger det, det er egentlig fordi, de her sagsprofiler, som jeg snakkede om før - der har været lidt udfordringer i den forbindelse. Det tager tid at lave en sagsprofil. Hvis du sidder og skal oprette en sag og siger, den handler om det og det, og jeg kan ikke finde en sagsprofil, så skal du først i en oprindeligt - en sagstypeansvarlig og sige, jeg vil gerne have den der. Hvilken KL og facet, jamen, det ved jeg ikke, hvad handler den om? Det er sådan en flaskehals. Så fik vi det udvidet til, at nu måtte superbrugeren oprette det og lidt med bævrende hånd, fordi de er helt inde i maven, når de laver det tekniske, og så igen det her, vi vil jo gerne højne kvaliteten, at vi sikrer, at det er det rigtige KL og facet og får det arkiveret rigtigt. Kan vi det, når vi overlader det til vores superbrugere. Der holdte vi så på et tidspunkt - det var [arkivar], som også er i stadsarkivet, men som så er på barsel nu her. Hun fik fat i en fra KL og fik tilbud på et kursus, de kunne komme og fortælle om KL og facet, og hvordan bruger vi KLE-Online, og der havde vi alle vores superbrugere på kursus i det. Også netop fordi de skulle til at lave de her sagsprofiler. Og derudover er [den faglige koordinator], hun står også egentlig som ansvarlig for sagsprofiler, og vi opfordrer, at hvis man har nogle spørgsmål i forhold til det, jamen, så tager man kontakt til stadsarkivet. Så på den måde bruger vi egentlig stadsarkivet meget.”⁸⁴

En sagsprofil skal i denne sammenhæng forstås som en sammensætning af emnebeskrivelse og handlingsfacet, der defineres ud fra de typiske arbejdsopgaver, som kan foregå i en specifik kommunal afdeling.

Stadsarkivet har faciliteret undervisning i at lave sagsprofiler for kommunens superbrugere af Get-Organized. Dette underbygges yderligere af, at stadsarkivets faglige koordinator sidder som sagstypeansvarlig for sagsprofiler i den driftsstruktur, som er bygget op omkring Samarbejdsportalen.

Formålet med sagsprofilerne er, at det skal gøres nemmere for den enkelte sagsbehandler at journalisere ud fra de principper, som beskrives af KLE-Onlines journalplan. I sidste ende forbedres fremfindingsmuligheder både i forvaltningen og stadsarkivet, da journaliseringen som udgangspunkt sikrer, at der kommer metadata på de sager, som indeholdes i ESDH-systemet.

Stadsarkivet står, i kraft af den faglige koordinators position, som sagstypeansvarlig med ansvaret for, at de forskellige superbrugere har den relevante viden om KLE-Onlines journalplan og dermed kan udarbejde sagsprofiler, som passer til den enkelte superbrugers afdeling. Selve arbejdet med at

⁸⁴ Bilag G, s. 19.

implementere brugen af disse sagsprofiler er imidlertid en opgave, som superbrugerne selv står for. Dette forklarer superbrugeren således:

”Det holder, fordi det styrer jeg, ihvertfald på mit område, det styrer jeg benhårdt, hvordan det her skal være. Blandt andet i kraft af at når de skal lave nye sager. Jeg har foruddefineret de sagsprofiler, de kan bruge, må bruge, og du kan ikke lave en ny sag uden en sagsprofil. Så det vil sige, at de sager vi fx har - og vi har sager i CTM, der skal være lukket for offentligheden - det er foruddefineret. De kan ikke omgås, da jeg har lavet dem.”⁸⁵

I dette tilfælde er det superbrugeren, der påtager sig ansvaret for, at sagsprofilerne faktisk bliver brugt af afdelingens sagsbehandlere. På den måde går stadsarkivet ikke selv ned og sikrer, at journaliseringen sker efter korrekte principper, eller at journaliseringen overhovedet sker. Der er i højere grad tale om en rolle, der fokuserer på undervisning, hvilket også bekræftes af den faglige koordinator:

”Vi startede egentlig med mere at lave vejledninger og rådgivning til dem, som skal undervise. Så blev der lavet et samarbejde med dem til at starte med. Er der så behov for én til en hjælp andre steder, så påtager vi også gerne det. Vi bliver stadigvæk hyret til nogle undervisningsforløb, hvis nu at der kommer nogle nye moduler, eller der kommer nogle nye tiltag, som gør at de skal have en større indsigt - og kan både være superbrugerne, men det kan også være en speciel gruppe af sagsbehandlere, som er underlagt en eller anden ny lovgivning, så tager vi også gerne ud og vejleder.”⁸⁶

Den formaliserede del af rådgivningsrollen kan bedst beskrives som en rolle, hvis vigtigste funktioner er undervisning i korrekt journalisering med udgangspunkt i journalplanen. Formålet med denne rolle er at påvirke sagsbehandlerne til at journalisere korrekt, da dette giver bedre muligheder for gensøgning både i forvaltning og arkivet. Her ser vi samtidig, at stadsarkivet forsøger at gøre det så nemt som muligt for sagsbehandlerne ved at sørge for, at de forskellige afdelingers superbrugere udvikler sagsprofiler, der er specifikke for de arbejdsgange, som sagsbehandlerne kan genkende.

Dermed skal sagsbehandlerne som udgangspunkt ikke vælge emnebeskrivelse og handlingsfacet ud fra en mere eller mindre arbitrær journalplan. Stadsarkivet har imidlertid ikke et formelt ansvar for, at der faktisk sker en journalisering.

⁸⁵ Bilag F, s. 11.

⁸⁶ Bilag H, s. 11.

Undervisningen kan være med til at klæde sagsbehandlerne og superbrugerne godt fagligt på til journalisering, men det er ikke i sig selv en garanti for, at journaliseringen nødvendigvis sker i første omgang. Undervisningen er heller ikke en garanti for, at en eventuel journalisering nødvendigvis sker korrekt. Set ud fra det perspektiv har stadsarkivet ikke ansvaret for, at journalisering sker ud fra et praktisk perspektiv.

Dette bliver endnu mere tydeligt, hvis vi ser nærmere på, hvad jeg har karakteriseret som den ikke-formaliserede rådgivning, som stadsarkivet yder over for forvaltningen. Her står stadsarkivet til rådighed, hvis ansatte i den kommunale forvaltning, sagsbehandlere eller andre, skulle have spørgsmål om journalisering eller arkivering. Netop denne ikke-formaliserede rådgivning giver DPO'en et eksempel på:

”Fx vil jeg egentlig godt uddybe hvordan jeg bruger stadsarkivet, fordi dem bruger jeg meget i hvert fald i mine tanker og også [den faglige koordinator], som er leder, fordi for mig - med den rolle jeg har, og de opgaver jeg har, der er stadsarkivet jo sådan en slags, hvad kan man kalde det, backup eller bindeled. Der har jeg tit brug for at rådføre mig. Fx når nu vi henter databehandleraftaler hjem, jamen så spørger jeg [den faglige koordinator], hvordan arkiverer vi dem rigtigt? Fordi så skal jeg kunne være sikker på, at hvis datatilsynet udtager til tilsyn, at jeg kan gå ind og finde dem, men jeg skal også være sikker på, at de er rigtigt arkiveret, og det tror jeg ikke rigtig, at de har været før. For jeg tror ikke, at der har været en kultur, hvor man har spurgt arkivet på den måde. Men det gør jeg, og så hjælper [den faglige koordinator] mig med at sige, at det er det her KL og facet og alt det her, og så får jeg så en anden ovre i ledelsesekretariatet til at hjælpe mig med at lave en vejledning, som vi så lægger ud. Så på den måde bruger jeg [den faglige koordinator] - og også i forhold til, jamen, hvor er, det folk må gemme.”⁸⁷

Grunden til, at jeg karakteriserer denne form for rådgivning som ikke-formaliseret, er grundlæggende, at der her er tale om vejledning og rådgivning ved ad hoc opståede problemer. Det er ikke planlagt, som det forholder sig med stadsarkivets undervisningsaktiviteter. Det skal snarere forstås som en form for åben dør politik, hvor stadsarkivet står til rådighed, hvis behovet skulle opstå. Dette underbygges yderligere af medlemmet fra driftsgruppen:

⁸⁷ Bilag E, s. 5.

”Der jo noget med - i forhold til arkivering af det gamle ESDH-system, som man er inde og kigge på, og så er der selvfølgelig også, vi har det lige nu sådan, at dem, der plejer at have adgang til det gamle system, det har de jo ikke længere. Nu har vi det nye. Så der har vi stadsarkivet inde over. De har mulighed til, hvis du har brug for noget, der ikke ligger i det nye system, så kan du henvende dig til stadsarkivet, og så kan de hjælpe med at finde det frem der. Og så tænker jeg helt klart, at de er en vigtig del, når vi sidder i de sagstypeansvarlige, når vi sidder til de møder, sidder til super-brugermøder, for der er nogle ting, som de kan svare på, som vi andre ikke kan svare på.”⁸⁸

Der opfordres aktivt til, at spørgsmål kan rettes til stadsarkivet, hvilket dermed yderligere underbygger den ikke-formaliserede rådgivningsrolle. Her er der imidlertid den samme problemstilling, som ses ved undervisningsdelen og de mere formaliserede dele af stadsarkivets rådgivningsrolle. Der er ingen garanti for, at rådgivning nødvendigvis fører direkte til handling, og her er det særligt udtalt med den ikke-formaliserede rådgivning. Det behøver ikke engang at være tilfældet, at sagsbehandlere fra forvaltningen retter henvendelse til stadsarkivet, hvis de skulle løbe ind i problemer.

Det kan dermed diskuteres, i hvor høj grad stadsarkivet er i stand til at påvirke forvaltningens digitale informationsforvaltningspraksis gennem denne rådgivende og undervisende rolle. Det står klart, at rådgivning og undervisning kan være medvirkende til en bedre praksis, og det må vurderes væsentligt, at stadsarkivets faglige koordinator sidder som sagstypeansvarlig i driftsstrukturen for Samarbejdsportalen.

Dette skal ses i forhold til de rammer, der kan virke som en begrænsende faktor for, at stadsarkivet direkte kan påvirke kommunens digitale informationsforvaltningspraksis. Netop disse rammer vil jeg fokusere på i det følgende afsnit.

Rammerne for stadsarkivets involvering i forvaltningens informationsforvaltning

I det foregående afsnit har jeg identificeret, at stadsarkivet har en rådgivende rolle over for den kommunale forvaltning. I varetagelsen af denne rolle fokuseres der på undervisning i principper for journalisering og arkivering og rådgivning i forhold til spontane problemstillinger, som sagsbehandlere eller andre ansatte i kommunen oplever fra dag til dag. I denne rådgivende rolle har stadsarkivet ikke noget direkte ansvar for, at for eksempel journalisering udføres korrekt i praksis. Manglen

⁸⁸ Bilag G, s. 22.

på ansvar skyldes grundlæggende de rammer, som er opstillet for stadsarkivet i kommunen. Her er der tale om flere faktorer, som jeg i dette afsnit vil identificere.

Det er relevant at pointere, at stadsarkivet ikke har mandat til at lave deciderede ændringer i måden, hvorpå kommunens digitale informationsforvaltning foregår i praksis. Stadsarkivet har selv en klar opfattelse af, at de ikke fungerer som en besluttende faktor, hvilket uddybes af den faglige koordinator:

”Det er klart, der er en hel del, fordi du arbejder i en stor organisation, så det er klart, at der er mange tiltag, hvor i sidste ende du er en rådgivende faktor og ikke en besluttende faktor og heller ikke en bestemmende faktor. Det er især i forhold til indkøb af systemer. Det er sådan et sted, hvor vi kan være rådgivende, og vi kan gøre opmærksom på, at der kommer nogle problemstillinger om 5 år. Især i IT-afdelingen vil 5 år ud i fremtiden være langt henne, og det oplever du også i en kommune, at den bliver kørt lidt valgårsmæssigt nogle gange. Så 5 år ude i fremtiden, når man taler om nogle større langsigtede planer, der kræver nogle større indtægter eller nogle større investeringer, så kan de også være lidt præget af et lidt kortsigtet syn.”⁸⁹

I citatet henvises konkret til, at forskellige instanser kan have forskellige holdninger til, hvilke specifikationer nye IT-systemer skal opfylde. Stadsarkivet er blot en af mange rådgivende enheder, som kan søge at påvirke beslutningen om indkøb af IT-systemer til kommunen. Det er direkte forbundet med driftsorganiseringen af kommunens ESDH-system og Samarbejdsportalen. Det er relevant at inddrage den pyramidestruktur, som jeg har anvendt til at visualisere driftsorganisationen for Samarbejdsportalen. Det centrale i denne sammenhæng er, at det er driftsgruppen, som sidder øverst i pyramiden, der har det sidste ord og dermed det afgørende ansvar for at træffe beslutninger.

Superbrugerne og de sagstypeansvarlige, hvor stadsarkivet er repræsenteret, kan søge at påvirke disse beslutninger, men der er ingen garanti for, at ønsker til arkiv- eller journaliseringsmæssige hensyn opfyldes fuldstændigt i forhold til stadsarkivets specifikationer. Dette udtrykkes af superbrugeren:

”Vi skal bare have nogen, som har fokus på det og siger, hov, det er rigtigt, det skal vi lige sørge for - at det her kommer op og kører, og det fungerer. Det kan knibe, fordi det er ikke det, der er fokus på i den nuværende driftsgruppe. Der er fokus på det rent

⁸⁹ Bilag H, s. 19-20.

kommunikative. Selvfølgelig lytter de til, hvad jeg siger, det gør de da. Det er der slet ingen tvivl om. Men igen, det op ad bakke og forfra hele tiden og så igen. Så jeg mener, at man bør nedsætte en gruppe, hvis vigtigste opgave er og sidde her og have fingeren ude i samtlige centre, så vi er sikre på, at vi får - for det første får tingene kørt ens. Så får [den faglige koordinator] en chance for at genfinde også, men også er med på, hvad der rører sig derude.”⁹⁰

Superbrugeren giver her udtryk for, at driftsgruppen lytter til deres forslag og problemstillinger, og at dette fungerer ud fra et rent kommunikationsmæssigt perspektiv. Det anses dog samtidig at være problematisk, at beslutningsprocesser ikke går på tværs af de forskellige afdelinger i kommunen. Det er igen udfordringen, at der ikke er nogen garantier for, at ønsker og forbehold tilgodeses i de beslutninger, som driftsgruppen træffer.

På dette punkt står stadsarkivets rolle i kommunen i skarp kontrast til, hvordan Rigsarkivet fungerer på det statslige plan. Rigsarkivet skal for eksempel godkende de systemer, som indkøbes i statsligt regi, for at sikre, at systemerne egner sig til bevaring i et langsigtet perspektiv. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at Rigsarkivet definerer en række metadatakrav, som det givne IT-system skal kunne opfylde for at blive godkendt.⁹¹

Stadsarkivet har ikke den samme mulighed i den kommunale kontekst. De kan her forsøge at påvirke beslutningstagerne til at vælge system ud fra et arkivmæssigt perspektiv, men det vil blot være ét af mange perspektiver, som driftsgruppen skal overveje. Der er ingen garanti for, at stadsarkivets ønsker bliver tilgodeset. Det kan være problematisk ud fra flere perspektiver, men det er særligt relevant, da det kan give kommunen problemer i forhold til at overholde arkivloven.

Arkivloven foreskriver obligatorisk arkivering og minimumsbevaring. Hvis systemet ikke lever op til de krav, som er relevante ud fra et arkivmæssigt perspektiv, kan dette vanskeliggøre bevaringen og den senere fremfindning i arkiveringsversioner af det givne system.

Desuden kan det være et problem, at stadsarkivet ikke har mulighed for at sikre, at journalisering faktisk sker i første omgang. Det vil øge risikoen for, at bevaringsværdigt materiale ikke arkiveres i kommunens ESDH-system. Vi kan dermed se, at stadsarkivets rådgivende rolle er begrænset af den driftsorganisation, som definerer rammerne for de beslutningsprocesser, som er relevante for kom-

⁹⁰ Bilag F, s. 20.

⁹¹ Kjellberg & Hall-Andersen, ”Kvalitetssikring”, s. 46-47.

munens digitale informationsforvaltningspraksis. Dette bliver mere diffust af, at stadsarkivets rolle ikke er skarpt defineret.

Stadsarkivet har frivilligt påtaget sig rådgiverrollen. Rollen er ikke defineret ud fra stadsarkivets vedtægter, og dette begrænser stadsarkivets muligheder yderligere. Digitalarkivaren og den faglige koordinator fremstiller det således:

”Det er jo en rolle, vi egentlig selv kan vælge som arkivar, fordi per hvad vores vedtægter siger, så kan vi jo også bare sætte os tilbage og vente på, at vi modtager en arkiveringsversion eller vi modtager materialet. Der har vi jo valgt at pådrage os rollen som informationsforvaltere i kommunen.

Vi kan jo altid vælge bare at være det sidste led i fødekæden og så bare være sidste step inden bevaringen og Rigsarkivet og alt det her. Men jeg tror, vi vil gerne være med i hele kæden.”⁹²

Der er to vigtige aspekter ved dette citat, som er centrale for dette speciale.

For det første ser vi her, at stadsarkivets arkivarer direkte anerkender den udfordring, som er indeholdt i begrebet postcustodialism. Arkivinstitutionen kan i praksis ikke bare læne sig tilbage og vente på, at forvaltningens records bliver arkiverede. I stedet er det nødvendigt, at stadsarkivet påtager sig en del af rollen som informationsforvalter og dermed søger at involvere sig i den kommunale informationsforvaltningspraksis ved at søge indflydelse i de recordskabende miljøer. Formålet for arkivinstitutionen er at sikre, at det bevarede digitale materiale i så høj grad som muligt er påført den korrekte metadata, som kan facilitere gensøgning og vise de kontekster, som de digitale records er relateret til.

Det andet aspekt ved dette citat illustrerer, hvorfor det kan være en vanskelig opgave for stadsarkivet. Den rådgivende rolle har stadsarkivet frivilligt valgt at påtage sig. Dette betyder i praksis, at rollen ikke nødvendigvis er tænkt som en fast del af kommunens informationsforvaltningspraksis, og det betyder endvidere, at stadsarkivet ikke nødvendigvis får ekstra midler stillet til rådighed til at udleve denne rolle i praksis. Digitalarkivaren beskriver dette:

”Jeg har siddet til et erfaringsudvekslingsmøde, hvor vi har været nogle digitalarkivarer, som har siddet og snakket, hvor den her diskussion om, hvor man var henne i

⁹² Bilag H, s. 19.

leddet, om man sad og ventede til sidste, eller man var over det hele og sad var vejledende, hvor der var også den holdning der sagde, får stadsarkiverne ekstra penge for at gå ud og vejlede. De fleste gør jo ikke, eller jeg tror næsten alle gør ikke, får ekstra midler til det. Nogen de påtager sig bare den rolle her, fordi der ikke rigtig er andre, der gør det. Fordi det er nødvendigt, men reelt set, så burde mange arkiver jo ikke gøre det, fordi, ja, man er jo kun hyret til at sidde til sidst.”⁹³

De udfordringer, som følger af, at stadsarkivet ikke får ekstra midler stillet til rådighed til at udføre en rolle i kommunens digitale informationsforvaltningspraksis, bliver dermed en unik problemstilling for det stadsarkiv, som jeg har valgt at tage udgangspunkt i med dette speciale. Overstående citat indikerer også, at det er en bredt funderet problemstilling i det danske kommunale arkivmiljø.

Dette leder yderligere frem til et diskussionspunkt, hvor det bliver relevant at relatere diskussionen til begrebet records continuum, som jævnfør den tidligere diskussion er et centralt element i den internationale arkivteoretiske diskussion.

Jeg har i det ovenstående afsnit identificeret, at forvaltningens og stadsarkivets enslydende udfordringer med fremfinding af materiale stemmer overens med continuum-tanken. Dette skyldes, at udfordringen netop viser et tværinstitutionelt aspekt, som records continuum søger at italesætte og håndtere. I de ovenstående citater ser vi imidlertid en holdning, der giver udtryk for, at de eksisterende rammer for stadsarkivet ligger op til, at arkivinstitutionen står som det sidste led i en lang proces.

Rammerne for stadsarkivet som en aktiv spiller i kommunens informationsforvaltningspraksis bliver dermed udfordret, da stadsarkivets vedtægter tillader arkivinstitutionen at stå som det sidste modtagende led uden ansvar for, at forvaltningens arbejde faktisk faciliterer arkivering. Et sådant forhold er med til at skabe en opdeling mellem forvaltning og arkivinstitution, som går imod continuum-tanken. Det begrænser yderligere stadsarkivets rolle i forvaltningens arbejde med informationsforvaltning, da stadsarkivets mandat reelt set ikke strækker sig uden for de funktioner og opgaver, der traditionelt set har defineret en arkivrolle. I praksis de opgaver, som relateres til langsigtet bevaring og fremfinding.

Dette underbygges yderligere af, at stadsarkivet er placeret i den administrative enhed, som i kommunen hedder Center for Bibliotek og Borgerservice. Fokus ligger her på kulturelle tilbud og bor-

⁹³ Bilag H, s. 20-21.

gerkontakt og har derfor ikke meget at gøre med administrative spørgsmål. Det kan tolkes som en yderligere begrænsende faktor for stadsarkivet, da det placerer dem i en kulturhistorisk kontekst i højere grad, end der er tale om en institution, som har som delformål at skulle arbejde med kommunens administrative praksisser.

Vi står med et polariseret billede af stadsarkivets rolle. På den ene side ser vi, at stadsarkivet og dele af driftsstrukturen omkring ESDH-systemet anerkender, at stadsarkivet har viden og kompetencer, som er relevante for kommunens digitale informationsforvaltningspraksis. Stadsarkivet har inden for de kommunale rammer skabt sig en rådgivende rolle, hvor de søger at påvirke forvaltningen gennem undervisning og vejledning. Det kan fortolkes i retningen af, at den postcustodial udfordring anerkendes af arkivet, og vi ser samtidig, at records continuum giver mening ud fra stadsarkivets perspektiv.

Stadsarkivet har netop fokus på, at grundlaget for korrekt arkivering tilrettelægges som en del af forvaltningens arbejde. På den anden side har vi imidlertid nogle opsatte rammer, hvor stadsarkivet ikke har mandat eller ansvar til at kunne lave relevante ændringer, og samtidig arbejder de under nogle vedtægter, der placerer dem som det sidste led i kommunens informationsforvaltningspraksis. En af grundene til dette er, at informationsforvaltningsopgaven ikke er bredt italesat i kommunalt regi.

Det betyder ikke, at der overhovedet ikke er fokus på informationsforvaltning i kommunen. Lovgivningen definerer nogle rammer, som nødvendiggør et sådant fokus. Både forvaltningsloven og offentlighedsloven stiller eksplicite krav om journaliseringspligt. Relevante dokumenter til en given sag skal journaliseres, og ombudsmandens principper for god forvaltningsskik opfordrer endvidere til, at journalisering sker så hurtigt som muligt. Desuden foreskriver arkivloven en minimumsbevaring, som er obligatorisk for kommunerne. Både for journalisering og arkivering gælder det ydermere, at personfølsomme oplysninger anvendes og opbevares efter de principper, som fremgår af persondataloven. Kommunen har ikke juridisk mulighed for at omgå disse krav, og det betyder i praksis, at der skal være fokus på informationsforvaltning.

Kommunen har imidlertid valgt en informationsforvaltningsstrategi, som i høj grad lægger vægt på kommunikation. Det skal forstås således, at eventuelle problemstillinger, som er knyttet til kommunens digitale informationsforvaltningspraksis, løses løbende via kommunikationslinjer. Her fremgår samtidig, at driftsgruppen har stor fokus på netop det kommunikative aspekt. Et sådant perspektiv

uddybes af medlemmet fra driftsgruppen, hvor denne særligt lægger vægt på det sociale medie Yammer, som er indarbejdet i Samarbejdsportalen:

”Hvor - hvis vi går ind på Yammer - du slipper for flaskehalsen, det er ikke kun mig eller min kollega, der kan svare, for du sender det ud i en bestemt gruppe, målrettet gruppe. Enten dem der sidder og arbejder med en bestemt sagstype, eller dem der arbejder med intranettet, eller dem der arbejder med hjemmesiden. Det kan også være kommunikationsspørgsmål, der er rigtig mange forskellige grupper. Og så lægger vi det ud der, så for det første spørger vi mange flere mennesker fra centrene end en enkelt mail til en person, og du kan også få svar fra langt flere. Plus at det svar, som du så får, også bliver delt med flere. Så vi vidensdeler rigtig meget derinde og bruger det også til - der er jo nogle ting, Yammer er rigtig godt til - at du kan få svar på noget hurtigt. Det kan være svært at søge ting frem igen. Jeg kan huske, der var et opslag om et eller andet, og hvordan var det nu det var, og hvor finder jeg det derinde. Så derfor kan vi ikke undvære at have en håndbog med vejledninger, der ligger på intranettet, men du kan så bruge Yammer til at sige, der er en vejledning her og så et link derhen, så du hurtigt kan fortælle, der er en, der har spurgt, hvordan er det nu jeg gør. Jamen, du finder vejledningen her og det har du så informeret de andre om. Så det virker rigtig godt sammen med de tre dele.”⁹⁴

Det centrale argument fra kommunens side i denne sammenhæng er, at vidensdeling gennem de kommunikative kanaler er en vigtig del af problemløsningsprocessen i de tilfælde, hvor kommunens ansatte møder problemstillinger vedrørende brugen af ESDH-systemet. Det giver god mening, og det harmonerer ydermere med et af de centrale formål med at have et ESDH-system.

Vidensdeling kan potentielt set være med til at skabe opmærksomhed om brugen af systemet, og det er netop også her, hvor stadsarkivets rådgivende rolle er relevant. Den ikke-formaliserede rådgivning og den undervisning, som stadsarkivet yder, får en vidensdelende karakter. Problemet er imidlertid, at det ikke er en selvfølge, at denne vidensdeling fører til korrekt journalisering eller skaber grundlaget for korrekt arkivering. Et muligt problem er, at fokus på kommunikation gennem værktøjer, som for eksempel Yammer, er afhængig af, at den ansatte erkender, at der overhovedet er et problem til at starte med. Det er ikke en selvfølge, at den enkelte ansatte i den kommunale forvaltning er klar over problemet med for eksempel arkivering. Dette beskrives af digitalarkivaren:

⁹⁴ Bilag G, s. 5.

”Jeg tror også, der er mange, der har den der opfattelse af, at så længe man gemmer noget på en computer, jamen, så ligger det der bare til tid og evighed. De tænker ikke på den der måde, at en fil forgår på en eller måde. Det virker sådan lidt, jamen, at fi-len ikke er fysisk, så er det svært at se dens forfald kan man sige. Når du står med et papir i hånde, så kan du godt se, når det er 100 år gammelt, men det er der stadigvæk på en eller måde, fordi det er fysisk, håndgribeligt, det er til at tage at føle på. Men det er svært med noget digitalt og filer.”⁹⁵

Den holdning, som udtrykkes i dette citat, kan i sidste ende være en begrænsende faktor for, at kommunens fokus på kommunikation i sig selv ikke er nok til at sikre, at processer som journalisering og arkivering forløber korrekt. Det skyldes grundlæggende, at de ansatte i den kommunale forvaltning ikke har informationsforvaltningsmæssige udfordringer som en del af deres centrale arbejdsopgaver. Deres arbejde er langt højere grad defineret af den ydelse eller service, som de udøver i den kommunale kontekst. Dette beskrives således af DPO'en:

”Fuldstændig. Og det er jo fordi, deres kerneydelse er jo ikke - Nu var jeg lige til oplæg med cheffjuristen fra datatilsynet i forgårs, og han sagde det så rigtigt, det var som taget ud af min mund, at det, der er det vigtige for kommunen, er jo kerneydelsen. Det er servicen til borgeren i den enkelte områder. Du kan gå ned og få et nyt pas, du kan få passet dit barn, og din børn kan komme i skole. [...]”⁹⁶

Det er relevant at pointere, at det er i kommunens interesse, at de enkelte sagsbehandlere fokuserer på deres primære arbejdsopgaver, og det giver derfor god mening, at det faktisk forholder sig sådan. Det efterlader imidlertid spørgsmålet om, hvor ansvaret for informationsforvaltning skal placeres. Det fremgår af det tidligere, at stadsarkivet ikke har ansvaret, da deres rolle er defineret som rådgivende og vejledende i forhold til spørgsmål om, hvordan kommunens digitale informationsforvaltningspraksis skal forløbe. Problemet er her, at der som sådan ikke er et centralt sted, hvor ansvaret kan placeres.

Der er i kommunens driftsorganisation ikke taget højde for, at korrekt informationsforvaltning skal sikres gennem andet end en i høj grad ikke formaliseret kommunikation. Der er blandt andet ikke fra centralt hold placeret et ansvar for, at sagerne i ESDH-systemet kvalitetssikres løbende. Denne

⁹⁵ Bilag H, s. 18.

⁹⁶ Bilag E, s. 14.

opgave falder i stedet ned på den enkelte afdeling, og problematikken beskrives således af superbrugeren, som her svarer på, om der er en løbende kvalitetskontrol:

”Nej, vi har ikke fået det iværksat endnu, og det er simpelthen fordi, vi er meget kraftigt begrænset derovre af, at jeg skal sove ind imellem, og jeg skal også have lidt at spise ind imellem, men vi har det som et punkt, det sker dog cirka en gang om ugen eller hveranden uge, der får jeg tilsendt postlisteudtræk, som jeg lige render igennem, bare for at være helt sikker på, at der ikke er noget, som helt går galt. Og den kontrol bliver jo udvidet her så snart weblageret kommer den 8. marts, så bliver den kontrol udvidet til, hvad er det så I laver med de sager, hvor du simpelthen trækker ud en gang om ugen og kigger på, hvad har I gang i.”⁹⁷

Der er tydeligt et ønske fra superbrugers side om, at der kan laves løbende udtræk, og det fremgår også, at der er planer om at udvide denne kontrol. Det er imidlertid ikke implementeret endnu, og det bliver endnu en indikation for, at informationsforvaltning ikke står højt på den kommunale administrative dagsorden.

Det er samtidigt problematisk, at dette udsagn kun gælder for den konkrete afdeling, som superbrugeren sidder i. Der er ikke en tværgående instans, som har fokus på kvalitetssikring i et bredt perspektiv, som omfatter kommunen som en helhed. Forskellige afdelinger har forskellige fokusområder, og der er ingen garanti for, at de forskellige superbrugere kan indføre de samme foranstaltninger til sikring af korrekte processer for informationsforvaltningspraksissen.

Det virker på en måde kaotisk, og det bliver igen relevant at inddrage continuum-tanken. Continuum er netop en beskrivelse af, at digital information konstant vil optræde i forskellige kontekster, og hvis man ikke sørger for at påføre de digitale records metadata løbende, så vil man i sidste ende ikke kunne holde styr på det.

Det er yderligere relevant at argumentere for, at det er nødvendigt at kunne kontrollere løbende, om denne metadata faktisk bliver påført korrekt - eller overhovedet. I Kjellberg og Hall-Andersens artikel fremgår det, at Rigsarkivet netop har valgt at føre løbende kontroller med de statslige records i de perioder, hvor systemerne og de digitale records stadig er i brug.⁹⁸ Noget sådant ses ikke prioriteret i den kommunale kontekst, og her ser vi endnu en begrænsning for, at stadsarkivet kan involvere sig i kommunens digitale informationsforvaltningspraksis.

⁹⁷ Bilag F, s. 11.

⁹⁸ Kjellberg & Hall-Andersen, ”Kvalitetssikring”, s. 53.

Stadsarkivet kan vælge at lave udtræk og kvalitetsteste arkiveringsversionerne, som de modtager, men her er det for sent at rette op på eventuelle fejl. Stadsarkivet kan bruge den viden, som de opsamler gennem deres egne tests, til at påvirke forvaltningen gennem rådgivning og vejledning, men de vil stadig være begrænsede af, at de ikke har et formelt ansvar for, at forvaltningens arbejde er i orden i første omgang.

Ansvar for kommunens digitale informationsforvaltning er i høj grad decentraliseret, og driftsstrukturen omkring ESDH-systemet GetOrganized har ikke indarbejdet en instans, der lægger vægt på informationsforvaltning på tværs af de forskellige kommunale afdelinger. Blandt andet er der ikke et centralt ansvar for løbende kvalitetssikring.

Sammenfatning

Generelt set har stadsarkivet en rådgivende rolle i kommunens digitale informationsforvaltningspraksis. Gennem vejledning, rådgivning og undervisning forsøger de at sætte arkivering og journalisering på dagsordenen for kommunens ansatte. Rollen er imidlertid begrænset af, at stadsarkivet ikke har mandat til direkte at ændre eller bestemme, hvordan informationsforvaltningen skal forløbe i praksis. De er begrænsede af, at deres vedtægter ikke giver dem et ansvar, som strækker ud over de funktioner og opgaver, der traditionelt varetages af arkivinstitutionen.

Desuden er stadsarkivet placeret i et kommunalt center, hvor der er større fokus på kulturhistoriske aspekter frem for administration. Slutteligt er stadsarkivets indflydelse og ansvar begrænset af, at kommunen som helhed fokuserer på informationsforvaltning ud fra et kommunikationsmæssigt perspektiv, hvor problemstillinger løses ved løbende kommunikation, mens der ikke er fokus på kvalitetssikring gennem for eksempel kvalitetskontroller.

Det betyder nødvendigvis ikke, at kommunens informationsforvaltningspraksis er forfejlet, eller at journalisering og arkivering ikke sker efter korrekte principper. Driftsstrukturen gør det imidlertid svært at få et stort tværgående overblik over den kommunale praksis. Det er vanskeligt at placere ansvaret for kommunens informationsforvaltningspraksis, og den efterlader ikke stadsarkivet med muligheden for at lave faktiske ændringer. Det er derfor rammerne for informationsforvaltning i kommunen, der begrænser muligheden for, at stadsarkivet kan involvere sig yderligere i forvaltningens arbejde.

Konklusion

I de foregående kapitler har jeg undersøgt forskellige aspekter af arkivets rolle i både international arkivteoretisk forstand og i en specifik kommunal kontekst. Dermed er jeg kommet frem til en besvarelse af hvilke udviklingstræk, der har været drivende for den internationale arkivteoretiske diskussion om arkivets rolle, og i hvor høj grad denne udvikling har påvirket arkivets rolle i en dansk kommunal kontekst.

Det er tydeligt, at den internationale arkivteoretiske udvikling har bevæget sig fra at opfatte arkivinstitutionen og arkivaren som isoleret fra recordskabende miljøer mod en opfattelse, hvor det anses nødvendigt for arkivaren at involvere og integrere sig i recordskabende miljøer med henblik på at påvirke, hvordan materiale skabes før arkivering. Det skyldes grundlæggende fremkomsten af digital teknologi og computerbaseret databehandling. I praksis har denne udvikling decentraliseret de processer, som skaber, anvender, vedligeholder og bevarer materiale.

Den teknologiske udvikling har betydet, at arkivarer har været nødt til at forholde sig til begrebet postcustodialism, som beskriver en involverende arkivrolle og den praktiske nødvendighed af denne forandrede rolle. Det centrale i denne sammenhæng er, at det er den teknologiske udvikling, som har sat gang i disse nye tanker, og det har ydermere betydet, at der er blevet skabt nye modeller for, hvordan records skabes, anvendes, vedligeholdes og bevares. Records continuum-modellen og continuum-tanken giver således en forståelse af arkivinstitutionen, som ikke er adskilt fra de processer, der foregår i det aktive arbejde med records, før de er blevet bevaret. Der er nærmere tale om en holistisk opfattelse, hvor arkivets rolle ikke kan afgrænses til enkelte funktioner.

Det står klart, at den teoretiske diskussion og de dertilhørende begreber ikke har været diskuteret meget i en dansk kontekst. Grundlæggende skyldes det manglende forskning på området ved danske forskningsinstitutioner. Det danske arkivvæsen har i højere grad baseret sig på praktiske erfaringer, men der er flere relevante sammenhænge mellem den internationale forskning og den danske praksis.

Det er tydeligt, at postcustodialism har relevans i en dansk kontekst, da de danske offentlige instanser er gået helt over til digital databehandling, som foregår i decentraliserede miljøer. Rigsarkivet har markeret sig ved at involvere sig i statslige myndigheders informationsforvaltningspraksis i forhold til at udføre funktioner, som muliggør kvalitetssikring af det materiale, der i sidste ende skal bevares ved Rigsarkivet. Desuden har Rigsarkivet i sin funktion som arkivfaglig styrelse valgt at

basere den danske bevaringsstrategi på migreringsmetoden, som gør records continuum relevant, da det indeholdte materiale i arkiveringsversioner konstant vil ændres og konverteres til nye formater.

Dette er imidlertid ikke generelt for det kommunale område, da danske kommuner har administrativt selvstyre, og derfor har Rigsarkivet ikke beføjelser til at involvere sig i de kommunale forhold, som de gør med statslige institutioner.

Den empiriske undersøgelse med fokus på et specifikt stadsarkiv i en specifik kommunal kontekst afdækker, at stadsarkivet overvejende har en rådgivende rolle. Formålet med denne rolle er at påvirke forvaltningens arbejde med journalisering således, at korrekte principper for journalisering og arkivering kan efterleves i praksis. Det fremgår, at stadsarkivet ikke har et formelt ansvar for at sikre, at journalisering sker korrekt eller at journalisering sker overhovedet, og de har derfor begrænsede muligheder for at påvirke kommunens digitale informationsforvaltningspraksis.

Undersøgelsen viser, at begreber som postcustodialism og records continuum har en relevans i en kommunal kontekst, men stadsarkivets faktiske rolle stemmer ikke overens med, hvordan begreberne er defineret i den internationale arkivteoretiske diskussion. Det skyldes, at kommunen som helhed ikke har prioriteret fokus på en formalisering af informationsforvaltningsområdet. Der er nærmere tale om en uformel adhocpræget kommunikationsbaseret håndtering af området. En sådan fremgangsmåde kan vanskeliggøre en stringent kvalitetssikring.

På grund af det kommunale selvstyre er det individuelt for den enkelte kommune at definere kommunens stadsarkivs rolle, og her vil det være væsentligt, hvordan informationsforvaltningsopgaven italesættes og organiseres i den specifikke kommune.

Postcustodialism og records continuum beskriver mange af de problemstillinger, som kommunen oplever i praksis. De drivende udviklingstræk for den internationale arkivteoretiske diskussion om arkivets rolle er dermed relevante i en kommunal kontekst, da de indfanger de problemstillinger, som opleves i en kommunal kontekst. Det kommunale stadsarkivs faktiske rolle er imidlertid begrænset af, at beslutningstagerne i den kommunale forvaltning kan vælge at nedprioritere spørgsmål om informationsforvaltning og samtidig placere arkivet uden reel mulighed for at tage det nødvendige ansvar for at sikre kvalitet i forhold til informationsforvaltningsopgaven.

Litteraturliste

Atherton, Jay. "From Life Cycle to Continuum: Some Thoughts on the Records Management – Archives Relationship". *Archivaria* 21 (1985-1986): 43-51.

Cook, Terry. "What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898". *Archivaria* 43 (1997): 17-63.

Cook, Terry. "Electronic Records, Paper Minds: The Revolution in Information Management and Archives in the Post-Custodial and Post-Modernist Era". *Archives and Social Studies: A Journal of Interdisciplinary Research* 1 (2007): 399-443.

Cunningham, Adrian. "The Postcustodial Archive". I *The Future of Archives and Recordkeeping*, redigeret af Jennie Hill, 173-190. London: Facet Publishing, 2011.

Cunningham, Adrian. "Archives as a Place". I *Currents of Archival Thinking*, redigeret af Heather MacNeil & Terry Eastwood, 2. udgave, 53-80. Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited, 2017.

Digitaliseringsstyrelsen. *Et stærkere og mere trygt digitalt samfund: Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2016-2020*. København: Digitaliseringsstyrelsen, 2016.

Dingwall, Glenn. "Life Cycle and Continuum: A View of Recordkeeping Models from the Postwar Era". I *Currents of Archival Thinking*, redigeret af Terry Eastwood & Heather MacNeil, 139-162. Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited, 2010.

Duranti, Luciana. "Archives as a Place". *Archives & Social Studies: A Journal of Interdisciplinary Research* 1 (2007): 445-466.

Flynn, Sarah J. A. "The Records Continuum Model in Context and its Implications for Archival Practice". *Journal of the Society of Archivists* 22 (2001): 79-93.

Frederiksen, Christian. "Fra "dead man walking" til "alive and kicking": Narrativ ledelsesstrategi for kommunearkiver i den digitaliserede forvaltning". I *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*, redigeret af Elisabeth Bloch, Peter Damgaard, Else Hansen & Lise Qwist Nielsen, 59-71. København: Arkivforeningen, 2017.

Gautier, Henrik D. & Asbjørn Hellum. "Udenfor murene: Statens Arkivers kassationspolitik – offentligheden, forskningen og kommunearkiverne". I *At vogte kulturarven eller at slette alle spor:*

Om arbejdet med den danske bevaringsstrategi Bind 2, redigeret af Arkivforeningens bestyrelse, 29-40. København: Arkivforeningen, 2006.

Hellum, Asbjørn. "Arkiverne I samfundet". I *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*, redigeret af Elisabeth Bloch, Peter Damgaard, Else Hansen & Lise Qwist Nielsen, 11-20. København: Arkivforeningen, 2017.

Jenkinson, Hillary. *A Manuel of Archive Administration*. London: Percy Lund, Humphries & CO LTD, 1937.

Kjellberg, Jette Holmstrøm & Mette Hall-Andersen. "Kvalitetssikring – i hvilken grad bør arkiverne styre myndighedernes digitale sagsdannelse?". I *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*, redigeret af Elisabeth Bloch, Peter Damgaard, Else Hansen & Lise Qwist Nielsen, 45-58. København: Arkivforeningen, 2017.

Kleis, Birgit. "Persondatalov, arkivlov og databeskyttelsesforordning: Persondatabeskyttelse før og efter den 25. maj 2018". I *Dokumentation i en digital tid: ESDH, arkiver og god forvaltningsskik*, redigeret af Elisabeth Bloch, Peter Damgaard, Else Hansen & Lise Qwist Nielsen, 94-108. København: Arkivforeningen, 2017.

Koerber, Mark. *A Critique of the Records Continuum Model*. Utrykt afhandling, University of South Australia, 2017.

Kvale, Steinar & Svend Brinkmann. *InterView: Introduktion til et håndværk*. 2. udgave. København: Hans Reitzels Forlag, 2009.

McKemmish, Sue. "Are Records Ever Actual?". I *The Records Continuum: Ian Maclean and Australian Archives First Fifty Years*, redigeret af Sue McKemmish & Michael Piggott, 187-203. Clayton, Vic: Ancora Press, 1994.

McKemmish, Sue & Frank Upward. "Somewhere Beyond Custody". *Archives and Manuscripts* 22 (1994): 136-149.

McKemmish, Sue. "Placing Records Continuum Theory and Practice". *Archival Science* 1 (2001): 333-359.

McKemmish, Sue, Barbara Reed & Michael Piggott. "The archives". I *Archives: Recordkeeping in Society*, redigeret af Sue McKemmish, Michael Piggott, Barbara Reed & Frank Upward, 159-196. Wagga Wagga, NSW: Centre for Information Studies, Charles Stuart University, 2005.

Oliver, Gillian. "Managing Records in Current Recordkeeping Environments". I *Currents of Archival Thinking*, redigeret af Heather MacNeil & Terry Eastwood, 2. udgave, 83-106. Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited, 2017.

Regeringen, KL & Danske Regioner. *Et stærkere og mere trygt digitalt samfund: Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi*. København: Digitaliseringsstyrelsen, 2016.

Ridener, John. *From Polders to Postmodernism: A Concise History of Archival Theory*. Duluth, MN: Litwin Books, LLC, 2008.

Sørensen, Per Byrge. *Forvaltningsret med et digitalt perspektiv*. København: Karnov Group Denmark A/S, 2017.

Upward, Frank. "In search of the Continuum: Ian Maclean's "Australian Experience" Essays on Recordkeeping". I *The Records Continuum: Ian Maclean and Australian Archives First Fifty Years*, redigeret af Sue McKemmish & Michael Piggott, 110-130. Clayton, Vic: Ancora Press, 1994.

Upward, Frank. "Structuring the Records Continuum – Part One: Postcustodial Principles and Properties". *Archives and Manuscripts* 24 (1996): 268-285.

Upward, Frank. "Modelling the continuum as paradigm shift in recordkeeping and archiving processes, and beyond – a personal reflection". *Records Management Journal* 10 (2000): 115-139.

Upward, Frank. "The records continuum". I *Archives: Recordkeeping in Society*, redigeret af Sue McKemmish, Michael Piggott, Barbara Reed & Frank Upward, 197-222. Wagga Wagga, NSW: Centre for Information Studies, Charles Stuart University, 2005.

Upward, Frank & Sue McKemmish. "Teaching recordkeeping and archiving continuum style". *Archival Science* 6 (2006): 219-230.

Upward, Frank, Barbara Reed, Gillian Oliver & Joanne Evans. "Recordkeeping informatics: refiguring a discipline in crisis with a single minded approach". *Records Management Journal* 23 (2013): 37-50.

Upward, Frank, Barbara Reed, Gillian Oliver & Joanne Evans. *Recordkeeping Informatics for a Networked Age*. Clayton, Vic: Monash University Publishing, 2018.

Wagland, Mark & Russel Kelley. "The Series System – A Revolution in Archival Control". I *The Records Continuum: Ian Maclean and Australian Archives First Fifty Years*, redigeret af Sue McKemmish & Michael Piggott, 131-149. Clayton, Vic: Ancora Press, 1994.

Online ressourcer

Digitalbevaring.dk. "Logisk bevaringsstrategi – Migrering." Konsulteret den 12. maj 2018.

<https://digitalbevaring.dk/viden/migrering/>

KLE-Online. "KLE-Online." Konsulteret den 8. maj 2018.

<http://www.kle-online.dk/soegning>

Kulturministeriet. "Rigsarkivet." Konsulteret den 4. maj 2018.

[http://pure-01.kb.dk/portal/da/organisations/rigsarkivet\(7d4a2430-6f3a-4ef4-93ce-77883bb9f1c0\)/publications.html?page=0](http://pure-01.kb.dk/portal/da/organisations/rigsarkivet(7d4a2430-6f3a-4ef4-93ce-77883bb9f1c0)/publications.html?page=0)

Københavns Universitet. "Arkiver, Biblioteker og Museer (ABM)." Konsulteret den 4. maj 2018.

<http://informationsstudier.ku.dk/forskning/forskningsgrupper/arkiver-biblioteker-og-museer-abm/>

Ombudsmanden. "Folketingets Ombudsmands Beretning 2010." Konsulteret den 4. maj 2018.

<http://beretning2010.ombudsmanden.dk/artikler/artikel1/>

Ombudsmanden. "Journalisering." Konsulteret den 8. maj 2018.

https://www.ombudsmanden.dk/myndighedsguiden/generel_forvaltningsret/journaliseringspligt/

Retsinformation. "Bekendtgørelse af forvaltningsloven." Konsulteret den 24. marts 2018.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=161411>

Retsinformation. "Bekendtgørelse af arkivloven." Konsulteret den 10. marts 2018.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183862>

Retsinformation. "Bekendtgørelse om offentlige arkivalier og om offentlige arkivers virksomhed."

Konsulteret den 4. maj 2018.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=11886>

Retsinformation. "Lov om behandling af personoplysninger." Konsulteret den 26. marts 2018.

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=828>

Retsinformation. "Lov om offentlighed i forvaltningen." Konsulteret den 24. marts 2018.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152299>

Rigsarkivet. "Spørgeskemaundersøgelse om § 7-arkiverne 2014." Konsulteret den 4. maj.

https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2015/01/Rapport-sp%C3%B8rgeskemaunders%C3%B8gelse_til-publicering2.pdf

Rigsarkivet. "Strategi 2025." Konsulteret den 28. maj 2018.

<https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2016/11/Rigsarkivet-Strategi-2025.pdf>

Rigsarkivet. "Strategi for arkivering af digitalt skabte arkivalier." Konsulteret den 12. maj 2018.

<https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2015/02/strategi-digitalt-skabte-arkivalier-2015.pdf>

Rigsarkivet. "Vejledende kassationsliste for primærkommunernes IT-systemer." Konsulteret den 10. marts 2018.

<https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2014/10/Kassationsliste-kommunernes-it-systemer.pdf>.

Aalborg Universitet. "Informationsforvaltning." Konsulteret den 4. maj 2018.

<http://www.aau.dk/uddannelser/kandidat/historie/specialiseringer/informationsforvaltning>

Aalborg Universitet. "Informationsforvaltning og records management." Konsulteret den 4. maj 2018.

<http://www.aau.dk/uddannelser/efteruddannelse/master/informationsforvaltning-records-management/>